

Зоран Раонић
ОКО ПЈЕСМЕ

Зоран Раонић

ОКО ПЈЕСМЕ

ДАЛМА, СВИТАК
Пљевља, Пожега 2011.

ПРЕДГОВОР

У КЉУЧУ МОДЕРНЕ ИСПОВЈЕДНОСТИ

Сваки добар пјесник успијева да савлада предмет свога сазнања. Он то чини интуитивним путем, што ће рећи кроз матрицу субјекта који предмету даје жељени обол и снагу.

Поезија Зорана Раонића не може се замислити без наглашеног учешћа субјекта, будући да он продубљује сазнајну сферу и даје јој моћ проникнућа у затворене унутрашње свјетове. Који су то свјетови? Ја бих рекао да су то свјетови егзистентног значења, којима визија даје семантички склоп и сврху. То је оно стање које свијет види иза обриси реалности, магновено.

Раонићева поезија казује да је поета обузет феноменом времена и простора. Разлог за то треба тражити у чињеници што је он њима окружен. А кад већ ствари тако стоје, онда се мора разумјети потреба еманације тог и таквог свијета кроз поетски облик. Уколико је пјесников дар већи утолико ће његова стваралачка спирала бити дубља и вишезначајнија. Пјесма са својствима такве упућености с разлогом користи уплитање и другог свијета у пјесников свијет, будући да се у њему преламају зраци властитих доживљајних огледала.

Ова је поезија исповиједног карактера, што значи да садржи и црту биографичности, са ненаметљивом лирском перспекцијом. Рећи ћемо да је биографичност једно од важних полазишта у пустоловини постојања. Многе пјесме у овој збирци имају тај биљег.

Биће трагаоца окренуто је истовремено и ономе што постоји изван њега и ономе што је унутра. Другим ријечима чврст суоднос спољњег и унутрашњег свијета

имплицира и одређује моћ онога ко твори мисао. Без њихове заједничке везе, она се не може пјеснички индуковати.

Дакле, поета је центар из кога се покреће тај виртуелни процес творачке сазнајности, у којој лежи богата ризница до тада нетакнутих доживљајних дубина. Раонић своју мисао усредсређује на магновени валер. На оно што се у тренутку зачне и као такво траје као нека врста спиритуалне власти. Како свака мисао има своје латентне одразе, њој је својствено да се вине тамо гдје су једра маште. А машта даје изразу не само енергетске него и ароматске потенцијале. О њима је Раонић водио рачуна, посебно у оним пјесмама које се баве темом воде и ватре. Истина, тиме није исцрпљено сво сазвјезђе тематских кругова. Оно обухвата тему доживљених искустава из свијета завичајне флоре, љубавну тематику и друге. Дакако, не заборавља се ни тема божанске моћи, за чија манифестовања постоји активан узрок као у изванредној пјесми „Свјетови“ у којој се жеља квалификује као облик афективног меморисања егзистенције: *Смисао свијета је саздан само од жеља.*

У пјесмама такве типности поета ретроспекцију користи као принцип зближења далеких слика прошлости са онима које се детектују у самом процесу стварања. Дух се овдје отвара мноштвом призора, са могућношћу кретања уназад и унапријед, дајући тиме доживљајном свијету снагу пуног мисаоног одређења. То се чини путем апстрактних операција, не без енергетског набоја и не без појачаних осјећајних флуида. Физичка слика и дух код пјесника су увијек у каузалној вези. Око маркира предмет, а дух му даје живост унутрашњег струјања, односно изражајну опредмећеност.

Како је живот саздан од видљивих и невидљивих свјетова и идеја, он живи интензивно ако је у њега унијета страст, која се сматра незамјенљивим инструментом у исказивању надахнућа. Маштање и страст и код Раонића теже успостављању равнотеже у креацијској сфери, свјестан да се тиме помичу границе израза код самог чина трансформације.

Цијела је збирка проткана маштовним елементом. Све оно што проистекне из страсти, а такав је случај са пјесниковим осјећањем, придружује се заносу маште, јер је она најдјелатнија у смислу рађања и транспоновања мисли. Ево једног примјера снажног егзистирања маште: *Стајна пачка је пју ѓје јесте / А зраци обасјања ће се / Поклоити и чвориште наћи / На мјесту које не докучи нико / док ѓа духом не би досеђао.*

Оваквих маштовних узлета има много у овој књизи. Они укрштају осјећај и идеју, што је за артикулацијско богаћење пјесме важан чинилац. Цвијеће које се срета у планинским удолима или шум ријеке (Таре) увијек се изнова доживљава. Тако код поете налазимо мноштво варијација кад визуелизује слике завичајних простора. То пјесник чини са уживалачком моћи, а без ње је несхватљиво ураћање у љепоте које је природа подарила. Негдје сам прочитао, не знам сада гдје, да је живот потпунији за оног који умножава предмете свога уживања.

Такву опаску запажамо код овог поете. Он је просто зачаран оним што се дешава у природи, па и кад се ради о рјечном бјелутку, који је, гледано кроз мисаону позицију, свијет и тајна за себе: *Свјетлост лако нађе његове најљепше боје / Јушарња рима љепошћу са њиме куша / Над њиме и ивица йронађе / Повод за йјесму.*

Циклус „Уточништа“ у подједнакој мјери раби проблем тренутка и вјечности, дакако кроз мисаону оптику,

пошто је она једино у стању да открије њихова загонетна својства. То значи да се вријеме потврђује постојањем разноликих идеја које се обнављају током свога трајања. То је најучљивије у пјесми „Мазија мазије“ гдје се вријеме јавља као фактор рађања нових егзистентних доступности на које ће се биће временом свићи као на нешто што му је космички додијелено. Због тога Раонић у пјесмама такве врсте заговара тезу да вријеме има своје продужене линије, своје судбинске засјаје на путу вјечне пролазности. Он је то сјајно лирски фокусирао у пјесмама о бору као берачу сунчевих зрака, са јасним нагласком за разлоге живљења свега што је под капом небеском.

Слична назначења налазимо и у пјесмама о ватри. Сва су сазнања надовезујућег типа. Њих је вријеме распоредило кроз чинове сукцесивног одигравања, да би у примјеру пјесникове вокације добило свој упечатљив доживљајни репер. Рећи ћемо репер опомињујућег значења: *Чувај се ватре / Која се сном зачне / Па се јутром шири / А даном разбукијава / А с вечери прейивара да сјава.*

Сасвим је разумљиво што дух помјера казальке на часовнику. Мислим на смисловну страну пјесме. Колико год да је „изнуђена“ неким закономјерностима, она је у суштини фикција. Рефлекс изненадне емоције са унутрашњим значењем. Ја бар тако доживљавам ову поезију. Истина, ми ћемо у њој препознати и неке анахроничне примјесе, посебно у изражајној сфери. Њој измиче иновацијска заснованост, а она би пјесме дубље опојмила и дала им живљи динамички засјај.

Раонић је збирку правео на тзв. збирној подлози. То не значи да је изостао принцип селектирања. То се лако уочава не само кад је у питању груписање темата по

врсти него и кад је ријеч о изражајним поступцима. Пјесме баладичног карактера прожима сродна ритмичка заснованост, гдје слике појачавају њен ток и цизелирају унутрашњу осјећајност. То пјесник чини са пуно умијећа и страсти. Иако се не тежи неуобичајеним спојевима у творењу поетског расположења, Раонић зближава индивидуални свијет и космичку тематику, увјерен да је једно другим диктирано. Рекао бих да у исповијести поете сјећања флуидирају као насушна датост. Оне се јављају са благошћу и ширином, али и са свјежином у погледу коришћења лексема из народног арсенала.

Сјећање као креацијска атрибуција овдје је добило пуно озрачење. Оно клизи неким нагибом сновне предметности, што стиху даје моћ присне омаме. Лирска прозачност доприноси стицању таквог утиска. Пјесма настаје из магловитог језгра. Дејством наведеног чиниоца добија прочишћене лирске обресе. Раонић је користио предност таквог искуства. То говори да је успостављена веза између свијета и свога ја. Опазити себе у уточини свијета драгоцјено је само ако је отуда, из тог свијета, извучена на видјело богата мапа доживљајних стања. Њима су визије дале печат значења. Како је све у свијету саздано од мноштва, ваља одабрати ону визуру и ону боју која даје већи креацијски ефекат. У том одабиру наш се поета добро сналазио. А то је могао јер је субјектом добро руковао. Знао је да га види у предмету и да га као таквог усмјери ка имагинарној равни као најдрагоценијем исходипту.

Знамо да највећи дио творачких замисли произилази из сјећања. Оно се оплођује у евокативној екстази као насушност. Ње је био свјестан и наш пјесник, па је све чинио да пјесмама у овој збирци да

жељену поетску дубину. Сјећања могу имати различите димензије. Ми ћемо поменути лична, јер нам се чини да само она имају право на аутентичност. С разлогом смо мало прије поменули имагинацију. Она богати расцвет слика у свијести, повјеравајући их исповједном чину, разумије се на начин да сновне и друге фреквенције претвори у живу материју.

Раонићева збирка „Око пјесме“ замишљеност узима као основно начело продирања у тајне свијета. Оно што је „изложено“ физичком виду недовољно је. Постоји унутрашње око које види ствари иза застора, у нутрини бића. Уосталом, заводљива је премиса да све замисливо постоји чим се замисли.

Да бисмо се поближе одредили према тој чињеници, рећи ћемо да је пјесник стварност и сан тако схватио као да су из исте реторте. Па и јесу. Њихова преплетеност даје машти крила да се домогне могућег. Тој и таквој слици преплета, одговара, по замисли једног уваженог страног естетичара, и вербална преплетеност. Раонићев стих заправо се доима у знаку сличног захтјева. Поред дубоко прожимајуће црте осјећајности, са градирајућим темпом, ми у поезији овога даровитог пјесника препознајемо и богатство визуелне премоћи, која се мора респектовати у свим видовима поетске артикулације.

Жарко Ђуровић

ИСХОДИШТА

НЕКО ДОБА

Баш бих волио да остарим
Пуно да остарим да имам
Пуну кућу година и година
Пуну кућу година да имам

Да се нико не сјећа када сам
Рођен да ни сам не знам када
Једни да ми се диве а други плаше
Мог лика мог старачког стаса

Баш бих волио да остарим пуно
Кажу да човјек тада подјетињи
Човјек тада ураста у себе сама
Смањи се и све више дјетету личи

Па да ми никну трећи зуби
Сам себи да сам довољан
Да се чудим откуд ми потомци
Зашто су стари и шта још чекају овдје

Па да ми је лако за лоптом потрчати
Да се радо поиграм кликерима
Свака жена да ми се свиђа
Баш бих волио баш бих волио

Баш би добро било да остарим пуно
Сад кад знам шта ми ваља чинити

Па да се још једном окушам са животом

НЕБАТЛИЈА

Мени првјенцу
цијеле једне лозе породичне
почели славити рођендане

За први умре државни чиновник
(веселили би се али се није смјело)
Уочи другог премине младић у комшилуку
(и кад би хтјели - весеље није ишло)
За трећи рођендан умре ми рођак
(никоме до весеља није ни било)

Тек тада су схватили
да се не да
и од славља одустати
а и несреће су стале

Отад
за своје рођендане
тугујем само ја

КАКО ЈЕ ГРАЂЕН МОСТ

Брда се на тренутак спојише
и вратише
свако на своје мјесто

Простором пролетје птица
за њом оста лелујав
траг

Прве зиме
стамене леденице
траг са земљом повезаше

Са прољећем леденице остадоше
за љета се окаменише
с јесени са тлом сјединише

Како тада тако и данас

У народу оста вјеровање
да су Мост људи изградили

КАКО ЗАУСТАВИТИ ЖДРАЛЕ

Лијепо је виђети
с јесени кад селе ждрали
у оном поретку њиховоме

А лако их је смести
ако ти је до тог

Гледај нетремице
у предводника ждрала
и забоди у земљу нож
плетићу иглу или срп
било шта оштро
али гвоздено да је
и при руци ти се нађе

И готово је
ждрали више нијесу ждрали
не знају један за другога
нити страну на коју кренули су
као да јато орлова
међу њих улети

Али немој никада
ни помислити да тако учиниш

Колико се зна
то је урадила једино
нека жена са Дурмитора
и није дуго на земљи сврстовала

СКАМЕНИК

Бијеле браде до појаса
старац на сан му дошао
и казао камен
под којим његова
срећа лежи

Радост га
по глави ошинула
па игром и цјесмом
укућане узбунио
распамећенијем
о старцу ми причао

СТИГАО ПРИЈЕ ЗОРЕ
до стијене
што два извора
из ње клобучају
једна хладан
други топао те је

И на седам корака
од једног и другог
угледао камен
од старца речен

Испод камена жаба
му се пркосно смијала
у устима сјајан камичак држала
а онда је и сама нестала

У земљи остала рупа
облика ђупа - не жабе

И више га нико
не могао кући вратити
ено се тамо - он
у камен претворио

Спава сном каменијем
и чека старца и жабу

У сан се не снио

ТАНАК ДЕБЕО ЛЕД

Тражили су да им
покаже најкраћи пут
до Села

Милом да не би испало силом

И он их повео
најкраћим путем зимским
преко језера залеђеног

И таман на средини кад били
командант њихов оклизне се
и кољено повриједи

Кад устајао питао
какав је то лед

Језеро је доље господине
језеро дубоко их оволико
хвалио се водич

Шта кажеш зликовче
дречао главни
пушку му према
срцу поравнао

Језеро велиш
мени језеро
мене у језеро
мене

А кад је са Планине
неко запуцао
силник је
намах пожелио
да лед пукне

ВУКОДЕРНИК

Алексу К. са Ланишта
једна удовица салијетала,
само да јој покаже оно
чиме је неке младице усмртио.

Але побједоносно
воденички камен
око руке завртио,
смијехом гору заталасао,
гргољ му срне по планини дражио,
камена прашина за њим задимила.

То се не гледа
но се проба,
тако од бога речено,
тако природа оставила.

Кикот удовичин
и сад слива се
са чесме што гледала је,
а шодер из оближњег мајдана
неки и дан-данас зову туцаник,
и у највеће тврђаве уграђују га.

ИМА И ТАКВИХ

(за сада у легендама)

Пусти воденички камен
низ стрмину да се закотрља
и онда јури за њим
и претекне га

Са каменом у зубима
узлети уз падину
па одозго на четири стране
страх невиђен развијава

Са погледом уз брдо
у разливеном подножју
све ври од ишчекивања

И тако по цијели дан

Увече само појача темпо

УПЛИТАЊЕ У ПОСЛОВЕ ВРАЧА

Пронађи јаму безданицу
од које се може дозвати
до извора или до ријеке какве

Убаци камен тачно у средину
мрачних очију празнине
па слушај и број

Колико пута камени
одјек ти се врати
толико душмана је
на четири стране

Само пази
тишина је најопаснија

Припреми и други камен

ОНИМА ШТО ЖИВЕ МЕЂУ ЗМИЈАМА

(искуствени рецепт)

Ујед змије
треба лијечити уједом
друге змије

Ако ни то није довољно
на ујед привити
главицу мале змије
као додатну дозу

А ако нема видног побољшања
цијелу дозу поновити
онолико пута
колико потребно је

Док се на уједе навикне

За случај
накнадних компликација
комбиновати лијечење
уједима паса
мачака куница
ласица лисица
(по могућности бијесних)
и свега што уједа
и може се наћи

Само треба издржати
до краја

ЛОВ ЛОВИЛА У ТИШИНИ ЗОРА

Кад се око ноћи побију вјетрови
И храпав глас с врха планине чујеш
Кад гора на глас орла одговори
Па вук завије у ледну омару
Гавран трипут укруг облети вис
Кукавица закука са косе у зору
Ти пажњу присутних на слутњу окрени
Само им неку злу мисао навијести

А онда висинама плави слух предај
Снагом планине облацима залелујај
Предјеле душе за пријем љепоте раскрили
Мисао устреми на суштину ствари
И када будеш златну водиљу препознао
У срце Тајне на крилима ће зора да те носи

УПОТРЕБА ТАЈНЕ

Хоћеш ли на извор Тајне да дођеш
Слушај пажљиво и овако ради
Не питај ништа јер ће ти сваки неопрезан
Трептај по зрачак наде однијети
И никоме никада ни ријечи немој

Да моћи не бих и сам изгубио
Цијелу тајну открити не могу
А оном коме казана би била
Користила не би за живота мога
А потом би и сам без ње остануо

Још и ово да знаш: да и ја
Само дио Тајне посједујем
Свега једну седмину њену
А оно што за откривање је
Само је кључна седмина
Седмине дароване мени
Осталим свједоцима сваком
По седмина остатка тајносног

Прије почетка удобно боравиште
За осјетљиву Тајну припреми
При првом сусрету јој гледај
Право у провидне очи
Док моћима душу наоружаш толико
Да границе тајносне у даху прелијећеш
А корак уоптри до границе треска
Па право из несанице
У срж тајновиту умарширај

ЗНАЦИ

Сред ливаде
Земља се отворила
Из рупе одјекивао страх

Сви се над амбис надносили
Очи побадали у дно безданице
Уста јој камењем затварали
Одговор чекали из дубина да дође

Признати мудраци казали су
Да земља никада зинула није
А да некога није прогутала
И да више ништа није изненада

Тамо мало даље свашта се чуло:
Човјек је од зеца видио вука
Једно дијете у сну пресвиснуло
Никоговић неки из војске утекао
Зла жена пушком људе разгонила
Приказе нијесу дале из куће изаћи
Нечувен се помор у торове увукао

А прича се како око рупе
По сву ноћ виле коло заводе
Да звона манастирска
Из ње одјекују
А пометеник дозива сина уснулога
Да утопљеник на млазу воде
До на уста јамска искаче и вапи

Отад провалију на оку држимо
Би да сваки лош знак предухитримо
Али се овако живјети не може
Да хоће једном да намири своје
Злу се одужити морамо
Знамо

ЈЕДНА МИЈЕНА

Повјеровали смо да знамо
Чија је оно казна онда била
Те је из граба шикнула крв
Кад је лакома сјекира
Крај зидина светих залајала
Иверје те је покренуло
Бивша и будућа звона
А са небеса их лишће обасуло

Нијесмо знали има ли Нешто
Али видјели смо јасно
Кад је тежак ко туч
Грумен страхолика мрака
На туђу муку сјео
А ништавна је постала
Волујска пршећа снага
И ни љутња ни бич
Ни вика ни понизно кајање
Када помогли нијесу
Образ да се опере и спаси

А кад је у присуству свједока
Из провалије препознатљив глас
Познату причу и трећи пут поновио
Видјели смо да има Нешто
И да не вриједе дотадашња познања

ПОРИЈЕКЛО ЦРНИНЕ

Давно је некада ту
Један мјештанин у јаму
Бацио обољелог коња

Из јаме су нагрнуле
Неке црне птице
За које до тада нико
Није знао ни да постоје
Нити како се зову

Сви су у њима
Видјели коњску невину душу
А коњомор се и животом клео
Да им је ватра
Из кљунова покуљала

Да га спаси
Неки врач му је дао
Један замотуљак
Са моста у вир да баци
Да чудо са душе и очију одагна

Испод моста мрка птичурина
Долетјела и замотуљак
У лету прогутала

Тако је отпочео
Наш живот са птицама црним

НА ТРАГУ БЛАГА

Причало се
Доћи ће црно јагње
Око себе за репом
Вртјет ће се
И показати
Гдје копати треба
И чекали су
Све једно се
Од другог кријући
А свак свакога видећи
Црно јагње прижељкујући
Казанима блага нестрпљиву
Ватру у души распирујући

Док једне мјесечине
Дошла је на коњу она
Па је на кобили
Дошао он

Коње препустили самима себи
Па за црним Јагњетом
Дубоку рупу дубили
У долу благо им се
Небројено откривало
За то вријеме
Кобила и коњ љубили се
И по мало ритали

А свједоци се растрчали
Да јаве како су видјели
Црно Сјеме и Црвена Бана
А Црно Јагње
Можда је већ било

НЕШТО ПОПУТ

Нашли су га и гола и боса
На литицу једну узјахао
Над амбисом ко кукавац сињи
Ђе дозива неког на далеско

Све видећи што други не виде
А чујући што чујно не било
Говорећи неком кога нема
У пламену из ког се трзао

Нико помоћ није ни тражио
Нити му се у живот надао
Све док један човјек необичан
Није незван над њим заступао

Као руком од руку кад макнеш
Муку му је са душе однио
И причине с очи уклонио
Те боника из мртвих вратио

Па иако у причи се збило
Свак би о том радо свједочио
Да никога више не постоји
Ко у ово чврсто не вјерује

После свега све и могуће је

ЗИЈЕВА

За ђевојку коју спопала је
Падавица непристојна мука
Један видар казао лијек
Три пут воду да попије
Кроз зијева од живога вука

Али онај те је клопку
За вука смислио и припремио
Па намјерио вилице крволовке
Са беспомоћне звијери да одсијече
Крај зијевалице и сам је запјенио

Па су потом и за њега самог
Исти лијек хтјели да сачине
Али никог више нашли нијесу
На жива вука ножем да крене

САГОРИЈЕВАЊЕ СНА

И на отворен и кроз затворен прозор
И кроз густу мрежу завјесе
И кроз руке и прсте раширене
Јоргане и јастуке на прозор наслагане
Наново је у собу насртао у дубину ноћи
У мрак избачен ратоборни пијетао

Упоран као црна вијест
Као јасан глас са небеса
У слутњама препуњеном сну
Кога зла значења смо одавно знали
Пијетао из сна суморјем је њену
Стварност засипао

А кад је прошла
Отад трећа тмуша
Њено срце је престало
Да гледа у сна огледало
Лоше вијести и лажне наде
Да трпи и да слуша

Па у помрачину јутра

За висинама
Са небеским пијетлима
Одлепетало

СОВА ИЛИ ЋУК

Кад се гласнула злодојавилица
Нијесмо је са даљина наших разумјели
А туђе судбине не брижили
Па се шалили на рачун њен и свој
Неко је рекао сова а неко ћук

Ноћним миром кад завладала је
Слике непознате изобличила до незнава
Касно је било да затворен прозор затворимо
Са даљинама у себи суочимо
Зла истина закуца на отворена врата

Овај пут се не обистини
Неписани закон заборави
Да кад зло другоме узима данак
Тај пут ће нас на миру оставити

НА ТРАГУ ЧАРОЛИЈЕ

Ако на путу сретеш
Ону која зна за јадац
Држи се мјеста тисовога

И док се она у немоћи
Својој злобовитој купа покажи
Да је неко прије на извор стигао

Па кад хук оживи чудом
Као трептајем ока нестануће
Оног од чега све и почело је

А висинама чарним када се отвори пут
Оно најљепше испод капе небеске
Под свој свод прими и сабери

Узлетом покажи да знаш
Да у домену душе док обитава
Посестрима искра од свих искри да одваја

ГЛАСОВИ НАД ОДРОМ

Широм отвори врата
Мртавац је у кући

Затвори врата
Ући ће мачка
Прескочиће мртаваца

Нека нека ако и превари
Бар глогова коља
Довољно имамо

Док ова суша прође
Све ће касно бити
Ко ће у камен колац ударити
А и коља нам може омалити

Да коља није
Који пут понестајало
Ко зна да ли би
Игдје ико постојао

СВЈЕТОВИ

свијет оних што
мисле да су живи

свијет оних који тврде
да ће бити рођени

и свијет оних за које
вјерују да овдје више нијесу

свјетови су које мора
имати свако за себе

овдје су они које волимо и не волимо
и горе и доље су они што нас прижељкују

смисао свијета је саздан само од жеља
овај свијет да је најмањи дио свијета укупности

и тек у цјелину да се склопи
нашим свијетом постао би

ИСКУСТВО, ОПРЕЗ

Држимо се прастарог правила:
Мушкарци се копају дубоко до струка
А жене дубље - до дојки,
Њу смо упокојили и за лопату дубље.

И сви смо видјели кад су
Храстови ковчег закивали,
И кад су га гомилом земље
И каменом језом затрпавали,
Запахивали нас давни одједи
По гробу док смо јој чепали.

И опет се успут осврћемо
Грабимо ноћ да нас не ухвати,
Уздрхтали загледамо околне шумарке,
Свако за себе по глоговак бира,
Искуство нас опрезу научи:
Сто пут смо и њу мртву оставили.

ВЈЕРИДБА

Очекивао је
да унука
на бабу личи

За доказ тражио
да му Сунце
са Неба скине

Девет около брда
за ноћ да обиђе
и на сваком нешто
чувено да учини

На наспрамној падини
снагу очију да потврди

Пред закључаном кућом
остала је:
Ако уђе
кроз кључаоницу -
нека и остане

СТАРАЧКА РУКА

Ова је рука
Увијек у покрету била
Ова је рука
Више давала но узимала
Бранила а не нападала
Ова је рука
Планину хљебну умијесила
Цијело једно стољеће
Прекопала

Безброј дане
У хармоничну
Успомену повезала
Све године
У склад старачки увила

Ова смрскана рука са прстеном
Који је постао велик и стран
Већ је успомена
Већ живи живот други
У душама оних
Који на лицу
Сопствене руке
Имају и њен код

Ова би рука
Сама себи могла
Споменик да буде

Ако се не посвети
Ваљало би је извајати

ЕВО РУКА

Ево рука која из површице вири
Ево рука из блата испружена
Рука која се за сламку хвата
Рука која живу ватру носи
Ево рука која је мазију вадила

Ево рука која не знамо чија је
Ево рука за коју не знамо каква је
Рука са свих пет прстију
Са борама и са жуљевима
Са ожиљцима и опекотинама
Са ноктима искрзаним
Рука са свим цртама живота
Са хиљаду знакова на себи

Ево рука која лута и лутала је
Рука која носи радост утихану
Љубав непотрошену њежност неначету
Ево рука која је отисак оставила
У блату у тијесту отисак на образу
Ево рука која здравицу носи
Рука која затворе затвара
То је рука која скида чини

Ево додир руке што је сузе обрисала
Смисао руке што је свијећу запалила
Руке која је пољубац заслужила
Руке којој се приступа без страха
Без срама и без понизности

Ево рука сиромашка рука
На њој ништа а у њој све је

Ево ти рука молбениче
Рука починиоче рука погориоче
Ево ти пружена рука крвниче

Ево рука која истину носи
Ако је одбијеш погријешеш
Ако прихватиш
Сву њену муку
На себе примио си

Ево рука
Којој ништа не фали
До друга рука

СРЕЋА

Тражећи
нешто сасвим треће
пронађох потковицу
коњску изанђалу
са три покидана
клинца

Започе кас
дјечјег радосног зова
дјетињастог галопа
у сфере из бајке
Из битака у којима
и коњи летјели су

Радост свадбеног трка
пејзажима очовјеченим
између раскошјем окићених
и овесељених кућа

Сустретоше ме домаћини
и здравице изнијеше

Сустретоше ме јунаци
и дароваше миром

Сустретоше ме они које
коњи у раду одмијенише

Сустретоше ме Цигани
и коње похвалише

Деси ми се један
предиван на јави сан

Е па
нека ми сад неко каже
како коњска потковица
не доноси
срећу

БОРОВИНА

БАЛКАН

Раскрили бугар-кабаницу
и окупљеном народу
рече Старац
са врата пећине:

Да Свијет није био
тако нахерен
не би у земљу
толико бијелог
робља попадало

Полетјели су
убојити поклици
док је узмицао
и на пут навлачио
димну завјесу

Наступила је дуга хладна ноћ
са обиљем кашља и суза
из мрачне позадине

АНЕСТЕЗИЈА

Са маскама на лицу
болничко особље
је у великој журби

Неподношљива бука
болесничких колица док
ходницима једна претичу друга

Помахнитали инструменти
у рукама бијелих мантила

Крв се слива из цјевчица

Сви болови нагло
умножавају се

У овој пометњи
не видјех на којим
колицима одведеше мене

ДОГАЂАЈ У ЗОРУ

Код продужне школе
су купали сеоске луде.

Лајали су на небо
крезуби вилењаци
и на мјесечини онтрили
ријетке зубе,
продорним крицима
разгонили трептаје мјесечеве.

Сапуница је шикљала
на испуцале прозоре,
док су пресрећни они
трчали побједоносне
кругове око нахерене школе.

Свирала је бодљикава жица,
стражари спавали у ставу мирно,
луде више нико није могао
из воде истјерати.

Једнозуби су у лету
сусретали једни друге
и окрилаћеном кожом пили
последње капи воде.

ОШТАР УГАО

Предио за мистику
Као предодређен

Монах што ових
Свјетова вјеру не познаје

Паства која не признаје
Земаљске законе заводљиве

И чуцак што само ликом
Овом свијету присуствује

Па још и случајни путник те не зна
Ни пут нити шта на путу тражи

У окружењу бића која
Непознатим царствима припадају

На дан када се тражила срећа
Мимо познатих токова и идеала

Сплели се у чвор и у запис
Послије кога ништа није исто

24 ЧАСА У ЖИВОТУ ЈЕДНЕ ЛОБАЊЕ

(са прологом и епилогом)

- Свака клејџа нађе своје мјестџо

(народ)

Дрхтаји из мемле прошлости асматичне
Из даљине топот јата несмирених копита
Крцкање напуклог стакла мјесечине
Ругање првим другим и трећим пијевцима
Јутарње тражење трагова мрака
Режање раних гријехова из утробишта
Суноврат низ стрми страх имања
Смотра зала која ће доћи на миг
Јутарњи главоломи поледицом мрака
Даривање сваком гробу по обиљежје
Необичне стопе на сваком кораку
Махање роговима душмана из омрчишта
Тавански плес неуморних ноћомора
Шкрипа затворених врата и прозора
Увијање патосница пуцкетање греда
Звекет ланаца тешких букагија
Кроз ријетке зубе вјетра шкргутање
Са гробља трептаји ватрених опомена
Ударци срца у јастук услахирили
Јуриш са ребрима умјесто сабље и кошља
По грбачи пуцање размахнутих кости
Експлозије у ријечи ужарених лобања
Непознате сјенке са познатим пријетњама
Одсудан јуриш кроз дуги мрак собе

- Кућу је моџуће свуда најравнији

Али се не може на гробу одржајџи

УРБАНА СЛИКА

(зимска бајка)

Илегални станари шкргутни
Напуштене спратне зграде
Знамо када се буде
У стању разјарене
Необузданости

Тада

Ватра неумјерености
Покуља на свих стотину страна
Њиховог скученог свијета
Да околиш забљешти до усијања
И намах снијег стане копњети

Тада

Сав комшилук на ногама је
Неко замрачује просторије
Неко заклопе провјерава
Једни заклоне заузимају
А други се на видиковац пењу

Тада

Искре се роје и множе
Као да је вулкан прорадио
Вегетација убрзањем крене
А народ се околним брдима јати
И старом чуду на нов начин чуди

Тада

Како се ко снађе
Једни се грију на узаврелом снијегу
Други са посудама на главама грабе
Допадају под стрехе окапале
Да би жар у сопствене куће однијели

Тада

Најмудрији раширеним длановима грабе
Умивају се захваћеним жаром
Док им из косе не покапају звијезде
Па сви журе да прије сумрачја
У јазбинама бусије заузму
И реже на све што личи на силу
Да би сви у исту замку упали

Тада

ОТРОВНИЦА

Зна змија
пут
до твоје куће

Зна она дан
зна и вријеме кад је
можеш убити
али тек тада то је
права змија
и тек тада ће те наћи

Отровница је то
која и љековите отрове има
ко је за лијека

Коме попије отров
на судњем дану који му је речен
постаје човјек љековит
човјек од лијека
обиљежен човјек
кога се боје
а од кога за сваку муку
лијека моле

Змија је то наша
која има име гласовито
која постојаност има
која је ту
и кад је нема

Ако те на спавању нађе
знај да није нашла само тебе
него и претка твога
а ни потомцима
није свеједно

ДАЈМО КРИВЦА

Нијесмо је дању ни на јави сретали
Иако свуда присутни њени су трагови

Још јој одсјај очију не видјесмо
Нит јој боју гласа познајемо

Никада је на дјелу не ухватисмо
За облаком мутним њени су столови

Откуд дође да бар дознадосмо
Кад немира је клице посијала

Све нам чини како јој је драго

Док ми кривца у себи тражимо

У РАЗБОЈУ НОЋИ

На врхунцу зоре
Побола је јасноћу
На видокруг три пут омотала
Вршцу жеља још недодиринутих
Шапутала нујно даљинама рујним
И три пут хукнула у потмулу ведрину

Не марећи да ли је ко види
Раскриљених коса одлепшала је
Разлисталим чарима жене нагоркиње
Дах ноћи са хоризонта одагнала
И заносно у дану нестала

Ако није чаробница нека
Или овдје и на овај начин
Туђе чини остављала није
Ако није луда нити опијена
Па још ако привиђење није

ПРОВЈЕРИТИ СТАЈНУ ТАЧКУ ПОСМАТРАЧА

ИЗАЗОВ ВОДЕ

Из обиља воденог исијава сан
Што може угасити жеђ усијану
Свих жедних бића у васиони
И покренути сва водоносна кола
И надојити сва изворишта усахла
Пред кућом жеђи да зажубори радост

А локва мала на длан би стала
Смјестила би се у мало веће око
Па још и усамљена неусахлица
Сам бог зна из чега источала
А на тако незгодном мјесту
Да није лако ни казати коме

ЧИНИОЦИ НОЋИ

У ноћи се
Јаве причини
Разбукте чини
Прораде учини

Од засијане
Жеравице ноћи
Усправљени елементи
Невиђелице растегљиве
У којој могуће је све
Би да буде
Све нове и нове чини
А они да им буду оци

Чиниоци ноћи
И пророци

СРНОВИТА СНОВИНА

У буљуцима
пролазиле су срне
љепотарећи бљештавост
карамука

Нека нам је сила
додавала оружје у руке
ваљда искушавајући нас

Умјесто узлета на небо
узвишене праскозорне идиле
нама су сасвим приземно
и тај пут
крчкала цријева

Да није био сан
опет би смо огријешили душе

НОЋИВАЛА

Тугу ноћну
забацујем
у незаборав
у несвијест
наличну вијеску

А гладни вуци
око куће
завијају
ноћ је
и није упутно
на себе личити
не одати се
ни сопственом лику
не подлећи клеку

Испражњене су
оставе и све
је подложно
одјеку
и тамној нити

И све се
предаје крику

А ова ноћ тек
показује слику

ЈУТАРЊИ ЦВИЈЕТ

Сви те хоће и свуда би те
али никоме не пада на памет
да те треба оставити ту
гдје си самоникао

А ти можеш бити чак и расковник
у руци романтичног радозналца
или изгубљени примјерак
на стази којом врви свијет
искрцан из Нојеве барке

Можеш расти у безброј пупољака
можеш бујати у кисјелини желудачној
или бити украс сув или у вази
да те сликају и тобом украшавају
на вањштини твојој да се уче љепоти

Можеш се придружити пресованим
примјерцима у љубавном роману
могу ти и неко ново име надјенути
и своје вријеме развлачити колико хоће

Али ја те не дам никоме
из свог животног цвјешарника
најбољи настављачу
мојих јутарњих сања
мој сне ноћни
који си се обзорјем
у цвијет величајни преобратио

ВИСОКИ ВИДИК

ВОЈВОДЕ МОМЧИЛА ГРАД

Момчилов град нећеш наћи на путу.

Рушевине што види свако, варка су,
једна од многих за неупућене и равнодушне.

Мада не показује се ни он лако,
а и надареним понекад само.
Какав би то Момчилов град био,
кад би свако крстарио њиме,
да је могло тако - давно би ишчезао,
од Момчила би само помен претекао.

Радозналцу треба умијеће да се појави
у вријеме ријетког указања града,
у ноћи потпуне ведрине у души,
уз пијевце прве - рјеђе друге,
кад ноћних свједока на видику нема,
осим сопствене сјенке - а и њу избјегавати.

Прићи са источне стране, врховима борова,
узети сјенку Дурмитора на се, Тару појачати
нек хучи до Дунава, Врелима вратити воду,
Језера нек буду што некада су била,
Пирлитор уздићи над Дурмитором да је,
а онда магле да уобруче све на видику.

Тада завеслати одлучно у хитру измаглицу,
Јабучилу некадашње моћи повратити,
само пазити да крилима не угаси
звјезду водиљу у тарском газу.

Пред бедемима одлучно зазвати Јунака.
На одговор са највише куле градске -
казати се Марком Краљевићем.

Виђено само за себе оставити,
кључеве на дно душе притајити -
како би тиранима недоступни били.

Срећа оном на путу који се нађе.

БРАДВА ВЛАДИМИРА РУСА

- Овом брадвом је Владимир Рус
Градио нашу стару кућу

Таман јој били сљеме ударили
Кад је допро немили глас
Да је Рус са Јапаном заратио

Од рада Владимирова више не било ништа
Избјегавао је причу и пио кад има
Попео би се на сљеме те сеирио
Некуд горе небу под облаке
Ко да је угледао и Русију и Јапан
Па смо се плашили заспати ће и пасти
Ни на звања наша одговарао није

А кад је једнога дана ишчезао
Не могосмо се никако сагласити
Да ли зато што је нешто на небу угледао
Или што за облаком ништа не виђе

Ми још погледујемо у небо над кућом
Па нам се чини да Рус ни отишао није
Да још на сљемени његова сјенка сједи
А њега да су неки други мајстори
У темеље новој кући узидали

А од ове брадве
Ни сада боље алатке нема
ко да је Владимирова рука
Још увијек покреће и општри

НЕДОДИРИ И НЕДОДЕРИ

Кад се у ријечи топила
краљица и краљевска дјеца
нико од присутних поданика
није смио пружити руку
јер је најстрожије било
забрањено законима Тајвана
обичном народу и чиновништву
било што краљевско руком да додирну

Када су попу наше крви и вјере
казали: дај попе руку -
утопљеник је пружио није
јер је знао само значење
ријечи: на попе на
таква је навика наша
и тако бар прича каже

Кад се у Тари топио милионер
дрски експлоататор ђуди и чуди
тарских шума и људи
нико му руку пружио није
- једна поган мање -
казали су хорски

А све је почело давно
јакo јакo давно
када се топила људскост
и кад се нико не нађе
да јој пружи руку

РАЗГРАЂЕВИНСКЕ СЕЗОНЕ

Кад су копали склониште
У ком би се спасио живот
За смутних времена каквих
Под већ усељеном кућом
Пронашли гроб див човјека једног
Времена неких давних горостаса

Клели су се и живима и мртвима
Да су гледали како се незнанац
У гробу окретао и превртао
Да су му из душљи очи засијале
А један је од копача потом
Дуго носио завијену руку
Вјерујући да га је Онај и угризоа

Сакупили су и најмању кост
И на рубу имања незнанца сахранили
Па му и гроб оградили и опојали
А да нелагодност нијесу одагнали
Све их отад на отворен гроб подсејало

Временом почела и кућа да се круни
У прошлост ружну претвара
Док један по један члан фамилије
На густо гробље пресељава
Па за њим блиједе и живота слике
Али онај гроб испод куће старе
Са сваком генерацијом оживљава

Исто би тако и другима било
Када би којим случајем знали
И њихова кућа на гробу да претрајава

КЉУЧ ТРАВЕ

Гвозденија мајка
слућног болесника Војимира
уснила да једини је лијек
за подмуклу бољку
травка коју добричица зову

Сви је убијеђивали да биљка
тога имена и не постоји
или да није добро упамтила
што на сну јој речено

А мајка даноноћно
травку по травку разлучивала
познатима називе провјеравала
свакој потврду за име тражила
очекивала неко друго да јој кажу
и свакој је некако име
добричица пристајало

Понаособ је сваку слухом наткрилила
молитвена питања немуштим језиком постављала
за милост биљну над сваком јадовала
брала биље на које су змије кошуље сушиле
болесној кози из уста храну отимала
чекала на небу да се јави
добричица благотворна биљка
несанице клела што нови присан јој не дају
малу ђецу молила да анђеле упитају
или да јој кажу кога што говор трава разумије

Кад је кућу незнанкама травама напунила
мајка је са тањиром у руци
на ливадама росним освитала
насумице росу са биља захватала
е да би тако коју капљицу росе
са љековите добричице нахватала

А кад су једне зоре
све росе у даху испариле
мајка се надала да јој опет кажу
да травка добричица стварно не постоји
а тад су рекли мора да је има

Отад народ све трагове у трави
Гвозденији мајци приписује
а јутарња ливадска роса
сија сузама неутјешне мајке

Оне кругове ливадских трава
обично зову вилино коло
а мени тако личе на тањир
несмирене мајке Гвозденије

УЈАМ

Брвном ишао старац
За њим претоварен коњ
Слиједио их послушан дјечак
Пожуривао их заглушујући хук

Насред устрептала брвна
Као укопан застао коњ
Осврнуо се неискусан старац
За њим био унезвијерен коњ
Иза коња дрхтао хук

Ни тијело није изнијела
Горопадна ријека тај пут
Тамо гдје су по предању
Сви њени утопљеници пронађени

Дуго је одјекивао над невиђеном мук
Невременом отекла и воденица посустала
У сјећањима живи још само
Највећи ујам њен

ЖИВОТ У ДИМОВИМА

Данила роба у Добоју швапске хапсане опаке,
Чувари пронашли ослоњена на позиду и пармаке,
Са згужваном цигаретом у зубима, (још се димила),
Иако из њега задња кап живота је исцурила.

Тај мученик је кварљиву наду гајио,
Да ће омама коју дувански дим нуди,
Спасти кожу и кост, (бар да се не полуди),
Па мрвице хљеба давао за дуван
што исто лажан је био.

Од оних што вјероваше да узрок смрти му знају,
До земљака који причу донијеше завичају,
Па све до овог који ово препричава и пише,
Не зна се ко је у заблуди пребивао више -

Јер пред дилемама многим, зачудностима живота,
У тајну загледани док мислимо да истина траје,
Распреда се клупко - а вјерујемо да се мота,
Мада нико не зна - шта је живот - а омама шта је.

БЕДОВА ПРИЧА

- Пуна су уста рећи МАЈКА
(народна)

Кад се чекало да нови живот донесе -
Умрла ми мајка; а ја дијете, макања,
Зачуђен зашто је свечана, па још и сања,
И откуда толики гости обретоше се.

Она насмијана, тако ми изгледаше,
А они наричу и около се поредали,
Мени три класа шареног кукуруза даше,
Што о клину бијаху некако опстали.

Сви ме љубе, милују, нуде смока и хљеба,
И ја се незнаван око отвореног гроба играм,
Док није стигла истина из земље или са неба,
Па осамдесет љета ево исту причам:

Шарени кукурузи били су само варка -
Да не сазнам да ме змија ујела шарка

ДОБРИ ЛОВАЦ

Са камене плоче на Луци Жугића
Јадан ловац нишани већ многа стољећа.

Вјекови пролазе, војске, ратови, животиње,
Али он ни на кога стријелу не одапиње.

И што више по њему гомила се вјскова, невремена,
Рука му у задњем положају јаче окамењена.

Ово је јединствен случај, од свих времена изузетак,
Да према проказаном циљу неће да полети метак.

Или овај пробирљиви ловац, од свих истрајније,
Чека оно што још на нишан надлазило није.

Он је овдје неко други, неодређена лица,
Оног правог ловца неувјерљива претходница.

Један на камену, други у дубинама-гдје је ништа,
Сваки се притајио у свом дијелу ловишта.

Док овај нишани по нашем простору и добу,
Онај се мучи и преврће у гробу.

МОСТ НА ТАРИ

Пророк Јоле Остојић са својим даровитостима,
Много раније но што је на овај камен приземљио,
Оваквог какав јесте својим чулима је видио,
У пуном сјају са храбрим узлетима.

А онда кад Јола није било више,
Кад су лажни пророци земљом ходили,
Мост из маште Јолове неимари саградиле,
По нацртима које су од Тројановића добили.

Откуд у глави Тројановића пројектанта,
Јолове визије чудесна резултанта?
Мора да је и он нешто наднаравно знао -
Да би мост из маште Јолове пресликао

Никако да одгонетне немирни радозналац,
Како је могућ потоњи догађања слијед,
Ко је од њих истински моста творац?
Тројановић отац - а Јоле му ћед!

Још дилема пече као у грлу кост,
Како дознати истина која је:
Походим ли ово ја заиста Мост -
Или то само Јолова визија траје.

РАЈЕТНИК

Промашивали су га
налети налетних болести
а налете људске
препуштао је вјетровима

У ратове је одлазио
поштапајући се пушком
хладно као на вапсар да иде

Прошао је овим свијетом тихо
као да га није занимао

И у стотој говорио је
ко злу не може поднијети
ни фини не може

ПРОВИДНА ЈУТРА

У јутарњу шетњу одлази
увијек истим путем

Побада штап
на њега качи капу
и сједа на своју
већ спремну гробницу

Загледан у прве зраке
из позиције са које
гробница се брише из видика
дума неке дубоке мисли

Кад увјери се да је
гробница и даље празна
по јутарњој роси
проспе погане снове

И пожурује штап
до куће

ЗАГЛЕДАНОСТ

Уплаши се и застиђе
Кад виђе да видим
Како у небо гледа
И стаде мој поглед
Причом одврати

Очито није нашао
То што тражио је
А из непрегледа би
Издвојио неке сасвим
Земаљске знаке

Застиђе и мене
И склони мој поглед
У небеса запламсала

Отад пазим добро
Пред ким ћу
У висине погледати
И страх ме
Да са небом
Насамо останем

ЈЕДИЊЕЊЕ

Полужив човјек
У болничком кругу
Са падине на којој
Размахнуте брезе
У висине стреме
Узима бусен суве земље
Са увелим влатима траве

Једну по једну
Одбацује умрле травке
И дуго загледа грумен
Као да одгонета
Структуру земљице мајке

Туђим већ рукама
Пажљиво мрви шаку црнице
И пресипа са длана на длан
Као да ће у томе праху
Пронаћи онај дио живота
Који је већ нетрагом нестануо

НА РАСКРШЋУ ЛУДЕНБУРГА

Излуђен или луд рођен
Или неко исконско лудило баштини
На раскршћу вјетровита јутра
Надолазеће вријеме унакрсно
Звоњавом уз луд вјетар тјера
Или само проба колико смо луди
У његово вријеме да вјерујемо

Журбеници тмурним јутром не опажају
Да по његовом сату можда и њихово је
Да је истина истине из шина искочила
У раскораку да је глобално вријеме
Све да је луди кружни ток
Истини да је само звоњава остала

Звоњава је ругање времену
А вријеме игра са животом оних
Што раскрснице ријешили нијесу
Те остаје да стану и одгонетају
Како да пред паметне изиђу
Кад ни луде разумјети не могу

ЗАХВАЛНИЦА

Штап са лијеве
цигарете с десне стране
пуна чаша испред
и цвијеће и женица
све му је надхват слици

Сто пута на дан
моли се она
пред иконом својом
његовим штапом поштапа се
и пије из његове чаше

Увече он је
позива на плес
и бал траје
док сама у слику
претвори се ружну

Ујутро куне ноћ
и ређа низове болести
што спопале су је

Од уздаха лети
његова слика на под
и све се ковитла и руши

С вечери опет
падне помирење

ЗАДЊА ПОШТА

Купи возну карту
за то пара што имаш
за било који правац
а што даље одавде

Само пази
да није повратна

А тамо кад стигнеш
настави пјешке
и пази не збуни се
на раскрсници
па натраг да окренеш

А сад одмах у воз
не чекај задњи минут
и памет у главу
а језик за зубе
нареди плави чизмаш
збуњеноме путнику

Ми остали погледујемо
часовнике пероне и полицајца
цијенимо да ли је
довољно далеко мјесто
на возној карти
уписано што нам је

НО КОМЕ ЈЕ СУЂЕНО

У нечем ни она
није имала среће

Прво укупно одијело
однијели су Талијани
још четрдесет друге

Друго је нестало
у пожару педесет осме

Треће су појели
нестрпљиви мољци
толико да га ни мртав
није могао обући

Потоње остало је кући
јер на последње путовање
није понијела једино
укупно одијело

ИВЕР

Кад Бекију се родио
наследник
неко је неопрезно
пожелио да син
ко и отац буде

Свак се подигао
са свога пања
- Далеко било
- Језик прегризао
- У камен ударило

Од звука каменог
И највише јеле
Задрхтале су

МИЛЕНА ВУКОЛИНА ПРИЧА

Е не да бије

Но да не мора
да замане
ни руку не би
дизо са мене

А да бар бије
ко други људи
што своје жене бију

Но по глави

Да ми ово мало
памети ишћера

Па куд ћу онда

Убило га вријеме
из облака

КРИК И ВРИЈЕС

(По нашем Радојици)

Језик у топло
у топло језик

Јади те нашла
ко што су мене од тебе

Зар ти није доста
било моје школе

А само сам једном
мимо зубе језик

Истурио

УТОЧИШТА

КУЋА НА ГУВНУ

Не ваља кућу на гувну градити

Завртјет ће се у главама чељади
Намотават ће се уже око душе куће
Стожер ће се срца пољуљати
Сумрачјем ће видици награисати

Сто пут ћете вријећи сламу овршену
Јастуци надувани коњским њисковима биће
Каскати ће с вечери постељом немира
Зловременом коњи потковани

Коло ће се играти у пољу непрегледном
И сви ћете радо у њему поиграти
А да нико разазнати неће
Тужно ли је или од весеља коло

Залуд ће се потом све битке водити
Нема травке нити мелема имаде
Од те врсте бољке ни врачци не отимају
Немоћна ће бити сва дотадашња знања

То закони земаљски ни небески нијесу
Ако не ви ваше сјенке луде
На вјешалима новим љуљат ће се

Не ваља кућу на гувну градити
И сами сте томе другога учили

ВОДЕНИЦА

Да би се ријечи моћној приближили
Путеве да би у једну тачку увезали
Коњску снагу на још једној путањи испробали
Заложили ватру тамо гдје изгријава љепота
Како би ноћи у позорницу чарну претворили
Рујне зоре у новом виру купали
Још једну њиву познатих обреда засијали
Џинове и утваре како би на билези дочекали
Са мјесецом да би на равној нози бесједили
Да ниједна звијезда више улудо не пане
Са водом како би снагу усложили
Да би жито у хљебни сан довели
Са брашном да свака жаовица потоне
Нову погачу у витловом задовољству хладили
Редовничку енергију у зид времена уградили
Да би и пјесму у мливно просијали
Под млазом бијеле зазиме да би вид купали
Прах хљебни у реалности животне претворили
У води укроћеној да би истину читали
Случајни пролазници на пут намјернику изашли
Да би нашли начина да се посвађали сретну и измире
Да би имали разлога млад орах да посаде
Нову љубав на тајновитом месту како би засновали

Све су урадили и труда не би жалили још
Да створе отпорну тачку опстанка
Која је ту само у виду воденице могућа била

ДУРМИТОР

Јутра виле у коло дозивала
Па се јутра у виле преобраћала
Иза девет гора иза девет вода
Иза облака им се сестре придружиле
Па у међурјечју коло играле

Уздигла се у небо планина наочита
Све околу листом надвисила
Сестре јој се планинске измицале
Да би она пространства испунила
Па се љепота простором расула
Колико орао за дан не може облећети
Узнијели се врхови колико
Магла не може прамен изметнути
Сунчев зрак да им до подне
Не може до подножја панути

На мјестима где су се удружени громови јавили
Зауоставиле се небеске воде
Језера над језерима да буду
Очима горским да би планина прогледала
Хук небески у магле да би се скрио
А крик вучји у висине недирнуте преселио
Звјездане кише да би падале
Радост небеских пространстава
Срећницима да би сваки дан радовала

Ни легенда не памти када је то било
Али од тада сви на томе месту виде Дурмитор
За кога се прије вјеровало
Да само у сновима постоји

ЛИТИЦА

Љутиле се уморне кише
Зашто и оне друштво не би имале
Тражиле птице саме себи сјенку
Да могу у огледалу свога лета уживати
Сит вук се немао нигдје одморити
Дивокоза патила за сопственим идентитетом
Борови листови били криви и квргави
У небу и облацима висине дрхташе
Недужне ласте оријентире губиле
Вјетар збуњен простором тумарао
Громови били бескрајем одлутали
Брзонога сјенка немала уза што
Пред мјесецом у сигурност убјежати
Не могла се зима пристојно најавити
Није имао на чему нови снијег осванути

Немао се човјек на што високо попети
Па загледан био у превелике даљине
Те не могао пјесму разумјети
Немао се радостан глас одакле вратити
Лутао ехо свијет збуњујући
Те се осјећај за простор губио
Није имало шта инсану на друм изаћи
Немао човјек за што интиму заклонити
Поглед му био жељан миловања

Литица дотад негдје у незнању чамила
На њено одсуство били се навикли
Не знали више ни како изгледа

Досадила била и Богу равница
Свима хтио у сусрет изаћи
Па се мало простором поиграо

А кад се једном громада појавила
Сви су казали да је одавно знају
Многи је себи у заслуге приписивали
И хтјели својим именом да ките
Њеним ликом да би своју важност увећали

А кад је једном непоштен неко
Казао да су се литицом радости сурвале
Народ јој је почео давати мистична својства
И све несреће за њено име везивати

ОБЛУТАК ТАРИН

I

У њему је сконцентрисано колосално искуство
Громада огољена до суштине
Брушена до битности
Мајстор у води и мајстор вода учинили
Оно што нико и нигдје никада не би
Нити би могао

Облутак у Тари је
Слика дугог путовања
Кроз вријеме кроз непоновљивости
Од првотног лома
До брушене смислености

Свјетлост лако нађе његове најљепше боје
Јутарња рима љепоту са њиме куша
Над њим и птица пронађе
Повод за пјесму усхитости

Облутку је у плићаку
Једнако као и у дубинама
Наиђе сјенка рибе или орла
Листа или купачице узавреле
И свака му нов одсјај дода
Ниједна не уплаши нити застиди
А прозирност води појачава
Тара је облутком
Још у прадављу прогледала

Облутак извађен из воде
Заустављено је вријеме
И ход унатраг у баналности
Облутак ван Таре је крња слика
Фалинка у мозаику великих вода
И слика што се руга својој сјенци

II

Облутак што мемли
На нечијем столу
Или орману
Дрхти као драгуљ у злим рукама
Можда нечију скулптуру краси
Али њему није добро
И у пјесми овој подрхтава
А у дивној успомени ће као бисер трајати

Облутак оставите у природним стаништима
Унесите себе у душу његовог дугога трајања
До суштине Облутка дођите његовим путем

ТАРА

У зубима вука даљина се смијешила
Дивљина се у развршћу питомила
Племенита ведрина руменилом лепетала

Јатиле се около планине набујале
У изобиљу умилне ватре да се окупају
Листом горе олистале да хлада истини нађу

Небеса се у пржини купала и мила
Свака птица уз цвркут над њима да успори лет
Вјерујући да је и коју звијезду захватила

Зато у Тари кад је уобличен облак
Сви му путеви олако пану и свуда
Као да је родни увир пронашао

И гдје год да своју капљицу пусти
Благотворном кишом то слове и славе
И мистична својства јој дају

Пут сваке честице воде из Таре
Није обично кружење нијесу знани токови
То је само одржање првотног тренутка љепоте

ТРИФТАРИ, СПЛАВАРИ, ТАРАНИ

I

Ко не зна ријеч триффт
и ријеч волт шта значи
и ко не зна како је кад
замуша и кад запуца и усов кад
се сручи на већ испливалу тугу

Ко не зна ријеч папин
шта је и како он може
одољети брду и сили
и како рјечну бескрајну снагу
трифтар најлакше вара

Ко не зна из Таре
како изгледа Дрина
и Сава и Дунав
и Црно како је дубоко
и Мртво море како је живо

Тај не зна ни трифтарска туга
ни радост како изгледају
ни моћ трифтарска
како је велика
и варљива како је

II

Ко није бар причу слушао
ветерана из битака трифтарских и тарских
тај души кондицију не може одржати
и тај неће ни пожељети да стане на сплав
и на вал и у бук своју истину
на провјеру да стави

Ко се бар три пут
из потонућа тарског није родио
ко се бар једном из безнађа
на полетиште није вратио
тај не зна цијену животу
и све му ријеке релативну дужину имају

III

Трифтар је барјактар
који улази у већ добијене битке
вођа коме и стијење
и мраморје може војска да буде
Трифтар је владар коме је круна
у изворима свих бистрооких ријека позлаћена
кротитељ пловних и непловних ријека
господар понорница и небески
вitez првога реда

Трифтар је онај који је измислио сплав
и који се Таранином из пуних уста назвати може
онај који је Тару обуздао као азгиног коња
његовом дару благодарећи сада Таром
као равним пољем језде сплавови и сплавари

IV

Ко не зна шта значи један јав
један звиждук и два звиждука шта
и само једна брза и отресита ријеч на Тари
и ко у валу и у брзаку не чује
и не осјећа говор ријеке и поруку
тај не зна ни слога шта је ни колико
велика њена је моћ и колико се пута
овдје појединачна снага увећава

Тај је далеко до Таре и од Дрине
Тај је Црно море сопствене баруштине
и тај обалама Ријеке нека не прилази

ТРИФТАРСКА ТУГА

Ко вјерује
да су гробови
поред Таре
само пушта
последња станишта
оних који никога
нијесу имали

Или да су те хумке
измишљене коте
смртни оријентири
или да се то
само тако каже

Тај не зна да и трифтари
имају своје симболе
црне и свијетле тачке
и своје знаке опасности
своју прошлост
и своју будућност

Да би се могао воденом
изазову наругати
Трифтар мора за својом сјенком
крочити у бук
и у водени бијес
испред сопствене смрти
бар за један талас
испредњачити

Трифтар мора сваки тренутак
испред наличне коби
на спруду укопане туге
да зашлови као видра
и да барјактари
преко сопственог гроба
до у дан који ће надживјети
тренутак сваке неизвјесности

И да буколико вјерује
још у сјутрашњи дан

ТАРАНОВИНА

I

Кад се у сопственом зачину окупају снови
а у врху сурдупа разапне несаница
кад силином јава потекне звонки хук
знај да је дошао дан који радост носи
какав и хиљаде година долазио је
али ни ти да нијеси онај од јуче
и сјутра тај који јеси више нећеш бити

Знај да ни Тара више није она иста
и да је њено сјутра нешто само њено
да ни ми нијесмо они који заслужују је
и да се лако може упасти у вир раскорака
не само са временом овим него са вјечношћу
јер овај смо пут на сами искон ударили
овај пут сопствени коријен сијечемо

II

Ако се вратим
у снове и исконе у изворишта
знам да ме нови сан неће
и да ме неће слаткоречива несаница
ни блага опијалица ни пијавица
предјутарње јаре неизвјесности
која се тако замамљиво трпа у наш нови дан
да збуни сенилне наносе искона
пуног усанућа
трапаве неодлучности

Ако се јавим двојници ноћи
и шум разњеженог срца ако
у своје вене сложим и умножим
ако у своје било тамни там Таре
угостим овако милостиво наиван
у свој крвоток њено име ако угравирам
лако ће ме просути у било који муљ
из свога ћу вира непостојан мутити
воду од које сав свијет као да зависи

Ако се поново јавим ако се свалим
назад у ноћ што дала је своје
гдје ће ми остати дан овај нестасали

III

Ко каже да смо ово ми
и да нас има у матичним књигама

Спознајмо већ једном
да нас је то наша Тара
на своје обале разговорљиве избадила
и да се то ми сами са собом разговарамо
она да би могла неометано даље

Запамтимо за вазда
да смо овдје уз везив сунчев зрак
из дубина прапочетних изаврели њоме
избауљали на обале које гостољубиве су
ономе који самоме себи није тежак и зао
да смо уз ове чуке на плахој нити наде
своје судбине извеслали

Ми који јесмо Тара
и које Тара узима за своје

МАЗИЈА МАЗИЈЕ

Кажу да је некада Тара
Усијана од ватре и лаве
Ударала у море и мраморје
Ни сама не знајући
На коју би страну

Веле да је у њеним таласима
Дурмитор тада мали и смућен
Морао сопствену сјенку тражити
Зарад истине тренутка
Морао Мазију
Из дубина узаврелих водити
Како би дар свједока што су
Истину само у другоме тражили
Поставио за стражу свевремену

Дурмитор је охлађену Мазију
За украс свим зубима времена
На видно мјесто истакао
Да се Мазији углед не укаља
Да јој се име не затури
А народ одмах повикао
Пирлитор Пирлитор
Дурмитор Пирлитор

Прича се да се Тара
Потом нагло охладила
Дурмитору још седам
Врхова да је никло

Из Гора да се око
За оком отварало
И да је Дурмитор отад
Један од ријетких видиоца
Који има више од трећег ока

Од тада се вјерује да је Пирлитор
Само највећима доступан постао
Зато га Момчило и Марко зову
И сва му имена много и мало
И само са њега се види
Дубина најдубљег вира у Тари
У коме се умјесто сунца
Огледа дар Мазије оне давне
А истина се почела сама указивати

Отад живи вјеровање
Да на Пирлитуру само
Јунаци могу опстати
И да је за овог времена чудног
Пирлитор први пут пустим остануо

Истина судба клетва ли је
То што стигло је нас -
А Пирлитор ко зна да ли је

МАЗИЈА

У пољу бити
Када се сви окупе
И кад пламен истинитости
Стане с висока падати

Бити јунак на мегдан изаћи
Залет из прадавља узети
Засукати рукаве заледити крв
У видно поље стати
Под надзор времену
Ставити своју истину и биће
Окружен бити пажњом
Бар девет кољена унатраг
И безброј оних која ће доћи

Бити добровољац и Мазију
Као симбол вјечног опстанка
На виђело изнијети

О како је славно побједником стати
О како је чувено Мазију
Из усијане судинице избавити

А тек Мазија
Како је дивно бити

ИЗВОР МОСТ

I

Градили смо мост
На неподесном мјесту
Гдје се нико досјетио не би
Гдје га никада ни било није
Вјерујући да никоме ни требати неће

Велике смо идеје на тако
Смјеле замисли потрошили
Потајно чудне конструкције изводили
Крили скице и слике измаштане
Дивили се својим замислима
И брдо новца тражили
А само камења имали
У изобиљу

Али кад смо темеље закопали
И наносе земаљске уклонили
Кад смо утробу камену сагледали
Пронашли смо мост
У нашој идеји што је боравио

II

Није ово мост
Који градили смо
Није ово идеја
Коју смо потрошили
Није ово судбина
Нама додијељена

Овај мост је
У прадављу
Природна сила нека
Започела

Наше је било само
Да га пронађемо

НЕИМАРИ МОСТА

Поранили у поздрав великом надању
Неоствариве жеље хоризонт отварале
Тресле се горе снови таласали
Будућност се са висова гласкала
Посна погача смоком нарастала

Окупљене жеље високо се уносиле
Хучале им наде са далека
Визије око давних надања играле
Ријека око стуба будућности
Мелем на мелем привијала

О витој искри снагу држали
Полет им земљу не додиривао
Обећаном ведрином ношени
С брда на брдо жеље разапињали
С наде на наду невин сан скелили
Мисао бистру бескрајем подили
Видовиту енергију наивно слиједили
Сва им чуда позната постала

Већ ништа није на себе личило

ВРАНАЦ

Старији је од најстаријег
Памтише у селу
Бар за три рата
И за три године гладне
Неки посенилио старац
Га је за једну рагу
Са Циганима замијенио
Нигдје га нема
А свуда је помало
Коњ мимо коње
И сви знају да
Да тај двије зоре
На једноме мјесту
Дочекати неће
Нико не зна ко га је седлао
Давали су зобницу злата
Ономе ко га узјаше
Ни мјесецу тај на себе није дао
Ни вјетар га сустигао не би
Тимарили су га само врхови борова
Ливаде су пред њиме бујале
Извори се у гејзире извијали
Воду са небеских извора је пио
Склањали су се са висова људи
Његов рзај кад би се одвезао
А пламеница би жита сатирала
Немиром би шума роморила
Градоносно би се небо облачило

Све кобиле његове су биле
То ни Крилаш ни Јабучило
Не би могли за свога земана
Вранац је њихов једини потомак прави

Гдје год се два човјека састану
Ни данас без приче о Вранцу разићи се неће
Његових моћи сви се прибојавају
Али сви се и поносе њиме
Дјеца увијек траже још једну
И још једну причу
О свевременом коњу

КАКО ЈЕ ОПСТАО БОР

Сам на своме мјесту
У шуми се јавио
А они шуму палили

Поникао на њиви
Биљчица њежна у житу да буде
А они га чупали

На ливади се шепурио
Цвијећу да би украсом био
А они га косили

У коси дјевојачкој
Се умилан удомио
А они дјевојку ружили

Безличним пустолинама
С пута се склањао
А они се у хајке давали

У оку јунака искрио
А они га кукавицом прозвали
На чистац изазивали

А кад је једном на литици
Све за три копча надвисио
Сва непријатељства су стала

БОРОВА ЈАВА

Ти береш зраке сунчеве
Прије него
У земљину орбиту уђу
И загађени буду
Ти црпиш умилне
Капљице живота
Из дубина до којих
Крв не може допријети
Од лоших намјера
Побјегао си у висину
У дубину вјекова склонио се
У недосањаним врхунцима скрасио
Подигао си гране до висина
На којима никог
Не могу објесити
Допирали су до тебе
И каменом и куршумом
И љепотом и злурадошћу
И погледом и душом
И злим намјерама
Ништа убрали нијесу
А јесу научили
Оно што тобом је знано
Зато ће ријека живота
Тобом још дуго тећи
А ти ћеш узимати
Онолико колико хоћеш
И колико у твоју скромну
Монументалност
Може да стане

БОР

Број птица
Које су на његовим
Гранама одмарале

Већи је од броја
Птица које су ноћас
На земљи присутне

А мало мањи од броја
Птица рањених и поједених
У његовом окружењу

А опет нема ниједне
Која под његовим кровом
Не би заноћила

КЛЕКА

Крај гроба
до кога нема
свјежих трагова
купаста клека
са погледом у небо

Усправила се
некако необично жива
међу мраморјем попадалим

То биће које није случајно ту
свакако је поклон
ономе који је на истини

Ако је самоникла
лијеп је дар Божји
ако је дар ближњих
лијеп је дар коме
равна у околишу нема
и коме присуство
других није ни потребно

Ова је клека дар љубави праве
засјенила је све у околишу
та биљка којој је дивно
бити у хладу
у коријену и у хлорофилу
бити у сјенци њеној

ОДРЕДИШТА

БРАНКО, ЗНАШ ЛИ КО СУ

Бранку Миљковићу

I

Уби га
Прејака ријеч
Уби га
Али он живи

Али они
Што пуцаше
Што хтјеше
Убити

Ко зна гдје су

Осташе упамћени
Само као
Бранкове убице

Добро каза
Ти стари добри
Сократе

II

Уби прејака ријеч
Не питамо
Која

Јер знамо је сви

Јер свака има своју

НЕНАДНИ СУСПРЕТ

Тадији Појовићу, Пјеснику

Улицом обична јутарња журба,
Али из магле познат лик изгрија,
Је ли све ово и твоја дружба
Или само пјесма твоја, Тадија.

Чудно некако јутрос кораци звоне,
Сваки као да се од небеса одбија,
Пожурио си на глас из више зоне -
Или да допјеваш пјесму, Тадија.

У прошлост отишло премного,
Није ту више ни Тијесна чаршија
И она и твоје име изнемогло -
Већ су постали поезија, Тадија.

Са бескрајном висином виси,
Олако названог поезија,
Савршен знак једнакости исписа,
Ти својим животом, Тадија.

ТАДА

Били смо ријешили
да умиримо
разјарене псе

У нашу кућу
кад долази
Велика Поетеса
има да буде
празник

Она је нестварна
ако је не пјевају
ливаде
и птице ако
се не радују

Манимо се
већ
привида који нам
толике дане
у сјенке заведоше
и толико лажних
гозби
приредише
да нам већ не годи
ни свака трпеза
па и она
пјесме
када је пуна

Вратимо се
изворима поезије
тамо
одакле се биће
у неизвјесност
отиснуло
и напустило границе
хорде зајапурене

Уосталом
наше није ни било
да будемо
гомила само

ТАЈ И НЕТАЈ

На обронцима јутра
Оронула зидина
Са каменовима
Тесаницима
Теменицима и
Косницима
Што у ваздуху мозаикују
Ликове уцерица
Из којих изађу
Па се намах врате
Залутала сјећања

Насред видика
Шунаљ храст
Са стотину отвора
Под њим хладују сјенке
Три генерације начете
И расијане
С краја на крај
Миленијума у коме је
Све ово могуће било

Јеси ли се надостила
Ових наших проходака
Пита у пролазу
Тајна Нетајну
Сваки пут кад се запитамо
Јесмо ли то ми
Или наша ватростална улегнућа

ДИОБА ЖАЛШИЋА

/запис из (не)подијељене
(за)оставштине/

I

-Подијелимо ово мало
Испуцале сиротиње још
У току гранатиране ноћи

До јутра има све
У комадима да буде
Све ћемо исјечи на равне части
И опет ће пуно неправде претећи
Задовољан ће бити
Онај који не преживи

Подијелимо се
Ко права браћа

II

-Кад браћа стану диобу да чине
Призивајући ватру кућу комадају
Покретну имовину ђаволу предавају
Ордење наслијеђено на чело укивају
На породичне фотосе језике плазе

Када сабље из корица крену
Плићају гробови дједовски и прадједовски
И није им се тешко у њима окретати
Кад над тлом познато зарежи вријеме
А потомци њихову игру заиграју

Најтежа им је груди уздрхтала
Наслијеђени вапај до њих кад добауља
Онај што је и до њиних предака допирао
Пошто потомци своје са предачкијем
Временом у једно смијешају

Прецима је то по ко зна који пут
А потомци журе да постану преци
(иако све својим редом иде)
И зато вријеме изгуби сваку битку
Генерацијски судија кад треба да буде

Тијем се путевима и вријеме враћа

III

-Најтеже је пронаћи линију
Која равне дјелове раздваја
И њен положај увијек зависи
Од стајне тачке посматрача
А сви је на различитим мјестима виде
И те се линије никада не поклапају
Не додирују и не сијеку

Зато су тако неухватљиве тајне
Раздвајања истовјетних дјелова цјелине
Зато је тако суров лов на раздјелнице

Велика је разлика између двије
Пројекције линије међашице
А путеви њени препуни минских поља
И јама у које лакома душа упада лако

И ту нико никада није пребројао жртве

ЗАТЕЧЕНО СТАЊЕ

Мост широк
колико оштрица ножа

Ограда му
два зрака мјесечева

А ослонци крути
двије понорнице

Шап нам од
сламке ражане дали

Весло свакоме
по сјенку листа јаворова

А барку лаку
вир ко море простран

Лаж је да нас
на другој обали очекујете
ви који сте јаз и направили

НА ИВИЦИ

Путања му се поклапала
Са идеалном граничном линијом
Ничијом земљом у мртвим зонама

Ништа му нијесу смјели
Ни једни ни други збуњени граничари
Да не би испало да пуцају на супротну страну
Искрсао би инцидент ширих размјера
Букнуо би рат у региону

Загонетан попут мјесечара на крову
Опружио је цијелу једну земљу
И неколико других додирнуо

Као циркусант по жици
Ишао је одлучно између уперених цијеви
Што зјапиле су из пламтеће провалије

Не заљуљај се чоче
Сваки погрешан корак
Одвешће те далеко од границе

Одјекивало је из постројених звучника

ЛЕДЕНИЦА И ПОВОД

А онда је наишао неко
и као послушног коњића
на узици одвео Леденицу
на највише брдо у предјелу

Са лакоћом видре ослободила се она
свих препрека на падини
а да за њом ни траг остао није

Вијугала је спретно између редова
честих јабука у богатом воћњаку

Кад се бацила у ријеку
млазеви су воде покуљали
у висине Сунце да загасе

Из слапова се ројили снажни купачи
што зачас су премрежили небо
и ловили ријетке зраке у тијесту ваздуха

На леденицу је кренула незапамћена хајка
ватреним стријелама гађали је у дуги врат
и започињали неке витешке игре у круг

А кад је она одлучила да оде
обале су потонуле у океан суза
и сви свјedoци отпливали низ ријеку

ФОРСИРАЊЕ РИЈЕКЕ

Морало се на другу страну
а зинула уста моста
амбис је шкргутао
виличетинама ужаса
јаукао сури вјетар провалије

Арматурна гвожђа су
искала велику жртву
камени блокови
слагали мозаик ужаса
жице су бетонске свирале
посмртне почести живима

Одмјеравао сам величину корака
узимао залет и узлијетао
провјеравао послушност мускулатуре
каменицама испитивао апетите провалије
рафалима ријечи тјерао на предају
бетонске стражаре
слао морске псе да разминирају електрична поља
плео мреже спасилачке
градио скеле до неба
подизао ниво ријеке
набацивао и допумпавао појас за спасавање

Спас је дошао са јутром

За слиједеће спавање
кондиционо се спремам

ПРЕДАЈА

Сламно гнијездо је
Поправљала глинена птица
Луд је вјетар тражио
Пећину у којој проклијало је
Његово прво сјеме

Шуморила усплахирана јасика
Олистала у зла времена она
Кад је понестало лијесова
За ратнике улудо погинуле

Поноћно сунце
Се пробијало обрисима
Маглених планина оних
Гдје се у низу упокојених силуета
У бујној и непроходној трави
Одвијала драма човјека
У ком је изнова столовао мит
О првородном гријеху

Шума испружених руку
И вапаји за милост лелујали су
Правцем што редовно промаши циљ
Па молбе за опрост свих седам
И седамдесет и седам неминовно
Умножених на земљи гријехова
Не одмичу даље од исходишта

У прадављу рођена криза
Трајати ће како траје

НОЋНЕ СТРАЖЕ

На граници несанице
У рујевини развођа градоносног
Гомилале су се трупе намрштене

У нарушеном пејзажу
Опкољавали су вечерњу идилу
док је узвишени видиковац грабила

Изазивали метеж
Кад потегли су оружје на свеопшту
Љубав у временској оскудици

Нарастала слутња да је близу
Горња граница издржљивости
И да ће прве линије попустити

Зријевало сазнање да ће сурова бити
Одмазда размахнутог побједника
Кад засједе на туђи трон

Јасно се назирао прст
Толико жељене и плаћане истине
У доба док је још изгледала близу

Али њеног доласка вријеме
Ни највећи мудраци не могаше рећи
Охлађени борци за правду више не хтјеше чути

СЈЕНКЕ СА РАЗМЕЂА

(претпоноћни дозиви)

Негдје нам неко
Украдену ватру пали
Па још је и новим огњилима подгријава

Негдје је неко
Нагазио мјесечеву сјенку
И нашом се стварношћу поиграва

Успоменама немилим
Свевремени злотвор усијане маште
Под нокте невакту клинце закупава

Раскршће миленијумско
Премрежено је друмовима кривудавам
Зла које се из трена у трен умножава

Новог вијека у раздање
Тамну мрљу овог бацити у празнину
Која је требала бити глава

Да се више ни сјећањима
Не поврате у просторе таме
Гдје његова успомена ружна обитава

ВИЗИЈА

У рукама ћеш носити бркати мач
а њима ће сјета на душе пасти,
за тобом ће ићи помор и пустош -
а они ће срећни до врха мача израсти.

А када с искеженим очима на врху копља,
главним рупевинама параду будеш проводио,
клицаће и даље захвални Свемогућем -
што их је за твоје вријеме створио.

А када прођеш и ти и твоја слава
као и свака потамни, они ће слијепи
пред новог ништитеља истрчати да види
да су баш они за жртву од бога одабрани.

И како да те зауставим сад док ни кренуо
из ништавила нијеси, ти кога разјарена маса
у ватри ишчекује?
Узалуд све је, они ће другог макар на превару,
довести на чело опште трагедије.

ПЛАСТИЧНА ОБРАДА ПОДАНИКА

Прво те загну̀ре и пуне водом
само ти души мјеста оставе
а онда машу као с крпом
док повратиш дах толико
да можеш рећи хвала

Ординирајући љекар те дочека
чекићем у чело не пету
и ти заглиш звјезадно небо и бауљаш
док стигнеш до раја или пакла

Видиш како ти дивне медицинарке
уста на уста дају од живота
а ти би да их ометеш у томе
браниш се од живота који надјачава
и видиш како се рађаш из смрти

Тада им захваљујеш лично и јавно
пригодне поклоне измишљаш спасиоцима својим
пјеваш им пјесме захвалнице
а они тријумфују и у звијезде те кују
сада те имају какав им требаш

БРАЦКА БРАЋА

Добру је кућу
могао начињети
од камена чистог
што му брат добаци
из левеце своје убојите.

Брацу све то он
несебично врати,
и још прида
барем за колибу.

Камени пластови чекају
да се млада покољења крену,
да зазвижди камен преко међа,
да и њине мајке поцрвене.

А бивши су колонисти
стално понављали:
У Војводини нама
није било живота.

КАМЕН КУЋЕ

Камен
Бачен на брата
Увијек је камен
Из темеља куће
Камен који држи зид
Који подупиरे прозор
Надвратник моћан и праг
Угљачани

Камен је то
Који се свакако
На главу враћа
Камен у срце
У снагу
И у памет
Камен

Камен куће

Камен у дом

ЗЕМНЕ И НЕБЕСКЕ ЛИВАДЕ

Сви који су ову ливаду
сматрали својом
да се обрету однекуд
и још на једној нози да стоје
ни пола их не би могло
прићи макар да је виде

Ливада је само
пролазна станица
ка небеским ливадама

Земља је стара удовица

МОЋ ПРИЧЕ

Добро се сјећам
Свакога детаља
До у танчине

А они ће мени
Да нијесам ни био рођен
И да се то из колијевке
Не може видјети

А ја им редам детаље
Увјеравам их како је
Моје сјећање свјеже
Као јуче све да је било

А онда се слажемо
Како је велика моћ приче
Климамо главама сложено
Што ће рећи

ПОЧНИМО НЕКУ ДРУГУ

ПОЗИЦИЈЕ

Онај сам глас
Који ће доћи да обрадује

На божићно јутро
Зазвати с највише коте

Уочи имендана
Буклију донијети
У вјетру скривен
У гласу сокола
Испред сватова ћу доћи

Она сам снага
Која ће казати
Да имате брата
И да братом хоћете бити
За ваше спасење
Сопствену душу заложити

Овакви и пред усијаним зрном
На вријеме стигну
Не да би побјегли
Но и вас од зрна
Од зрна и од
Срамне погибије
Спасили да би

Зато сте
И до сад опстали
И од живота овајдили се

УДВАРАЊЕ

Било је то оне ноћи
кад све до пред зору сањала си
а потом све и заборавила
и ујутру кушала дуго
предиван сан да вратиш

Има то везе са мном
да нема откуд бих знао
али тајну казати не могу
и нећу да причам твој сан теби

Сада је прилика
да тако диван сан оживи

МОСТ

Орао орлу
крила додавао

Вјетар вјетру
путе пресретао

Стијена литици
тајну дошапнула

Ријека дугу
небу показала

Човјек нове
путе упознао

КАРАВАНИ СУ ЗАУСТАВЉЕНИ

Ту ко је мотиком ударио
себе је закопао
и себе и своје све

Негдје је ту
и за све је
криво злато

Тако кажу
док трагају
за баксузним
имањем

У КРУНИ РОДОСЛОВА

У тјеснацу зла времена
Предака се држати тихе ватре
Поклонити се оцу посусталом
Умилостивити мајку брижну
Разњежену отворити душу благу
И под стуб родословни поносан стати

СВИЈЕЋА

На гробу самохраника
у свако доба
затећи ћете свијећу

Али никада онога
који је пали

Ту је само
Бог кад га види

ТАПКАЊЕ У МЈЕСТУ

Што је чврсто
ово тло под нама

Земља је младим
костима ојачана

УЗ ПРВЕ ПИЈЕВЦЕ

Више је небу
ближих пета
него ли глава

Привид је то
да град
спава

СЈЕНЧЕЊА

ПОНОВО

На врата нове Куће
дошла је Крсна Слава
зачуђена да нас још има

Крстимо се више ради доказа
него да би је угостили
Нудимо колико смо живи
наше чувено гостољубље

Иза наших леђа као буктиња стида
пуше се масне гомиле меса
и нарасли колачи који посте нас

У висинама још по нека
звјезда која није изгубила сјај

НАША ПОСЛА

Запутили се на свечану вечеру
гозбу која пуно обећава
Блиста као дворац утрина
на видиковцу извише ријеке

Напунили смо руксак
оружијем и увозном муницијом
двосјеклим ножевима високог сјаја
сјекирицама налик љутитој глави

Напунили смо хировиту ноћ
непокривеном вјером у себе

Звече празне шерпе за нама

НА ДИОБИ

Коме је сјенка мајка
лако му је
отац свему да буде.

Коме је сјенка сан
лако му је
што год хоће да има

Коме је сјенка тло
лако му је
путевима немогућег да ходи

Коме је сјенка заручница
лако му је
сав живот срећан да буде

Коме је сјенка основица
лако му је
да потком краси сваку нит свијета

Ко је од сјенке саздан
тај има право
својим свијетом да влада.

УПОКОЈ

У сандуку је то
била сјенка онога
чију су смрт вребали

И није био сам
на одру су јасно
биле присутне сјенке
оних који су се
над сопствену провалију
надносили

Треперио простором немир
оних који су хтјели
све на почетак да врате
који су били спремни
и лагати
како је смрт само
привидно стање

А сандук да је
пун злурадости оних
који вјерују да су живи
и да ће довијека

Те да сандук мртвачки
и не постоји као такав
но да је то древно дрвено
корито суза оних
који нам о злу мисле

Како је то гротло без дна
коме је поклопац
само логичка погрешка

А над њим трепери вјера
да се све неће поновити

ПРИЗИВ СЈЕНКЕ

Сјенко
Видим ти лик
Видим ти обрису

То у границама
Твојим што јесте
Царство је твоје

Ја и ту могу да будем
Све што хоћу и што ми
Моја нутрина дозвољава

Пружам се
Дуже твоје све дуже
И дуже тиханости
Јер ноћ је и хоћу више

Само у сјенкама можемо
Бити бескрајно слободни

АКО

(није без сјенки)

Ако бих сада
отворио врата
која одавно
ништа не затварају

Ко зна да ли
би се на њима
појавио
мој отац
мој ђед
прађед
или ја лично

Уосталом
ко каже
да је ово кућа
да је ово икакав савитак

Све и да хоћу
ја овај оvdје
ја који зборим
незнано коме
како сам у коријену
како сам традиција
- никога нећу наћи
да каже твој сам
да кажу твоји смо
ми смо ти и ти смо ми

СВАКО

Ако се шума отвори
ако море буде непроходно
ако се згусне ваздух
ако ноћ улови саму себе

Ко ће онда зауставити
вјечите гасиоце ватре
ватре коју они исти пале
а тврде да нијесу пиромани

Ко овдје има доказ
да ова ватра има свој дан
да има рок употребе
и да по сопственим
а не нашим законима
јавља се и губи

Ко ће онда
да буде ми
и на каквом пламену
да упалимо своју свијећу

Или сами свијећа да будемо

ИСТИНА

Човјек је
само сјенка
Божије жеље
за земаљским
испољвањем

А то што те прати
и за што вјерујеш
да је сјенка
само је невјешта копија жеље
да своју удвојеност
од себе отуђиш и затуриш
претвориш у силуету
која наизглед неће
теби личити

Све што те прати
између двије крајишне коте
које међе живот
је лет сјенке
између два сна
територија тајанства
осјенчена успомена
творачког смисла
за продужетком

НОВА ГОДИНА

Морам се
сакрити
негдје

А гдје ћу
ако знам знала
ме Нова

Ни на небу
ни на земљи
негдје између
сакривен
нећу је чекати

Може бити цијела
нова може бити
година нова
не нећу је
чекати

Ако ме на миру
не остави
ни сам
не знам
шта ћу

А знам
да ће ме наћи
који сам баксуз

ЖИВОТНИ САН

Ако поживим
хиљаду година
голим ћу рукама
саградити колибу
у Таванима над Таром
(тамо гдје се види
само небо над собом)

Времена ћу имати напретек
дане развличити у хармоније
бескрајних сфера истине
све сњеварнике од искона
у своје рајском врту баштинити

Гајићу (диво)козе
извирати животом
и чекати гром
да ми потпали ватру

Тамо ће ме наћи
моја Добра Вила
и ништа ми више
неће недостајати

Ни Овога
ни Онога
свијета

ВАТРА НЕШТО НОСИ

ПРИЈАТЕЉСТВО ВАТРЕ

Ако препознаш тачку
Из које кренула је
Ако успијеш да снимиш
Линију напредовања ватре
И прсликаш криву засићења

Ако ватра ухвати
Пун плави круг
И успут посјети
Ону једину звијезду

И ако припитомиш ватру
У круг на четири ћошка

Ватре ћеш се и огријати

ПРЕПОРУКА

Кад крене нестрпљива ватра
Треба обухватити жариште
И пунити пртљаге
Кад набуја да се буде
На погодним положајима

Помно пратити да ли је
Са огњишта кренуо црн или бијели дим
Остати у домену ватросада
И снимати домете сваке варнице понаособ

На прстима слиједити осу убрзања
Растопљене масе надлазећих
Ватрених кругова

Скоком у разријеђену тишину сна
Почеће каљење бајних идеја ватре
И тада са огњишта задовољствено убирати
Дарове пријатног ватреног крштења

КЉУЧ ТАЈНЕ ВАТРЕ

Три пута окренути
Тачку топљења ватре
Док се појави кључ

Ако се одазове
Добро познати глас
Са обронака ватроказа
Знак да ватра
Намирила је своје

Ватру узети као чињеницу
А ватрогасци и ватрозналци
Нек се укрцају у ватроходну
Кочију што ватрена лопта је води
И нек се повуку у базе ватроспавне

ЛОВНА СЕЗОНА

Отвори четворо очи
Треба на вријеме открити
У ком грму лежи ватра

Припремити ражањ
И двије стасите сохе
Спрам Небеске да су

И со ставити на рану
И долити уље на ватру
И додати ватру на ватру

Сваком скресати дим у дим
И прихватити тук на утук

И све тако док крене
Бескрајна струја ватре
Без дима и пламена
Без шљаке и пепела
Без мириса и укуса
Ватре за бијелу смрт
За којом не остају трагови

Ватра је то што неопажено лута
И свуд може стићи и утећи

И зато отвори четворо очи

ГЕОМЕТРИЈА ВАТРЕ

У цик зоре доћи
На ватрени пропланак
За ватрохват узети
Огњевити мачошам
Подјарити ватриште успавано
И таркати до црвеног усијања

Учинити одлучан продор
Кроз призму ватроносну
Док заталаса ватрокласје
Да буде могућ продор
Купе кроз спорогорећу пирамиду

Пирамида ће бајковито продирати
Кроз продужену зимску ноћ
И најавити продор јутра кроз таму
И продор куће кроз бријег
И продор пирамиде кроз кућу
И пирамиде продор у дан

На врх ставити ватроглаву лопту
Као круну царства пламствујућег

Потом у миру ватробање
Направити пресјек дана и ноћи
И мјесеца и године и купе и пирамиде

Учинити уздужни и попречни пресјек
Убрзања ватрених наговјештаја

Тада ће се пробудити ватра
Од које остаје цјелодневни
Троугао на хоризонту зоре

Тек тада је заокружен дан

ЈОШ НЕКЕ ОСОБИНЕ ВАТРЕ

Чувај се ватре
Која се сном зачне
Па се јутром пири
А даном разбуктава
А с вечери претвара да спава

Лукавуша је то
Што сагоријева пјевајући
И омамљујући пламичак разлистава

То је оно
Што под водом тиња
Укрива се таласањем тихим
Преломима свјетлости варака
Свим дугиним кити се бојама

Њој на прилазима велика је гужва
Тако да умиру људи од жеље
У заводљивом плићаку да се окупају

Чувај се лукаве ватре

ИНТИМА ВАТРЕНИХ НАГОВЈЕШТАЈА

Раскош варница
У кругу јуначке пјесме
У домену гудала
У лицу озарених потомака

Ројење искри у очима
Умјесто пљеска

Сусрети са звијездама
У своду расушеног поткровља

Притајено ноћење у пепелу
Док јутро разгрне жар
Да припреми топлину
За поновни окуп

Зима одступа полако
Да се ватра не угаси

Варнице не згасну
Већ се укривају у тами

Искре привидно кратак живот имају

ВИЗИЈА ВАТРЕ

Доћи ће ватроноша
На усијану јутру
И притајити се у ватросаду
Док олиста и гора и вода

Ко на њега судбином гоњен
Наиђе у дубини ноћи
Ако први не зада ударац
И ошине га угарком
Међу очи ужарене
Под његову ће допанути власт

А род ће му
Остатак живота провести
Око ватре наричући

КАД ДОЋУ ДА ПОЗАЈМЕ ВАТРЕ

Кад дођу да позајме ватре
Звизни их ватраљем иза ушију
Нек памте - да врате

Да би све било с анђелом и на вријеме
Дај им само од ватре сјеме
Ако даш више него што имаш и ти
Олако ће сву ватру потрошити
Сјеме ћемо ватрино изгубити

Ако дођу да се огрију несмирени
На пристојно их понашање опомени
Не дај да се примичу пуно
Не дозволи да разгоне дим
А онда отвори ватропулно срце
На све четири стране ватросвјетларника
Раскрили пећницу и разастри пут до ватре

Ко се једном те ватре огрије
Ватроносну ће њиву засијати
И неће јој никада више сјеме изгубити

ДИОБА ОГЊИШТА

(Визија из давнина)

Искре са огњишта
Диобом се множе
На све четири стране
И нове ватре граде

Примиће се ватра
Околним просторствима
Ватра ће ватри лице нагрдити
Мања ће ватра ону већу пећи
Пред налетом малих
Велике ће ватре нестајати

Нова ће огњишта
Ватрену славу угасити

За димом ће отићи
Све око исходишта
Што се вило и вијало

ЖИВА ВАТРА

Ту гдје кажу да је нема
А по предању је била

У празници десетљећима дугој
У широкој и дубокој призивалици
У невремену и неватреници
У јазу између два невакта
Откопај ватру друмарицу и среталицу
Која може за срце и за душу
Бар корак један да оде даље

Дако би се на мјестима оним
Која пустоши хладном сматрали смо
Појавила на свеопшту радост
Ватра радосница и окупителница стара

Испружимо руке и поглед
Топлина њена већ је у изгледу
(Ако са ове стране нијесмо)
У превеликој тмини и леду)

ГЛАСОНОШЕ ВАТРЕ

Ватра пред којом су се
Шириле радознале жеље

Ватра поводом које су се чули
Плотуни и одговор на радосне гласе
Ватра коју су гласоноше
Од уста до уста преносиле
Ватра која иде са зова на зов

Горјети ће онолико дуго
Док је јачи не утиша јав

ЗАВЈЕТ

Не дај да се угаси ватра
Коју праоци уоквирише
На челу узорног лика
Сопствени жар разгрњи
У искри ране сузе своје
Ватре свога захукталог била
Распири у сопствени дах

Узорника остави
На видном мјесту неком
Бар корак даље од оног
Биљега на ком су остали
Наивци што својим путем су хтјели
Опчињени лажном вјером при себи
Да у нејасном лику прволика
И њихов лик ликује скромни

Стајна тачка је ту гдје јесте
А зраци обасјања ће се
Поклопити и чвориште наћи
На мјесту које не докучи нико
Док га духом не би досегао
А за додир познања таквога

Вишеструки живот потребан је

ЛЕГАЛИЗАЦИЈА ВАТРЕ

У светилишту вјенчана ватра
Окупана милошћу узвишених лица
А два свједока потврдила
На суду неизвјесних времена
Уписана у матичне књиге ватра
Истина што има ваљане доказе
Па јој сви осмјеси пођу у сретање
А туђим радостима се буди и расањава
Да и душмани усхите и заблагошају
Вјерујући да њима сија и гори

Ватра је то што се праском
И бљеском веже у нераскидив спој
У нашој кући у нашој души ватра
Миљеница којој нико не може
Оспорити постојање и достојанство
Наша ватра у души отвореној
У нашем бићу милост угошћена
Ватра која свој легитимитет има
И зна цијели вијек људски испунити

ОБНОВА ВАТРЕ

Сјећањима окупљени
Сви и потуљени и снени
Од огњишта одвојени
Дувамо у жар тихи
Предака ватре родне

Из пепела извлачимо знаке
Под куполу сача изубијаног
Сабирамо претекле симболе
Бар кап да исциједимо ватре
Бар здраво сјеме

Зидамо кулу на пепелу
Додајемо слој жара на слој жеља
Док из мртвих не усправимо
Све што се оживјети даде
Док се збуни и последњи
Окрилаћени противник ватре

Топлина њена у висине да крене
Сјеме плодно да разграна клице
А ми по милости ватре снова
Да кренемо од нове ништице

Иако врхунци дични
И овај пут су узвишени
На највише висине постављени

ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ ВАТРЕ

Двије су се ватре дозивале
Двије ватре на два краја штапа
Једна другој моћ показујући

Једна другој мегдана нудећи
Траг свјетлећи у круг распламсале
На стотине као да их има

Кружиле су три године дана
Друм нејасан вјетром тјерајући
Вјерујући да на другој страни
Изворишта зла су настањена

Све се било на рубу сјатило
Очекујући да средина вајна
Луду трку неће издржати
Док нијесу бесмисао боја
И обични окрајци схватили

А средина навикла да трпи
Ратоборне стране дијелећи
И овог је пута истрајала

Над поразом њиним нарицала

ВАТРА НА МУКАМА

На све су муке
Стављали ватру
Хтјели да изнуде
Признање

Потказивали је онима
Што све могу да угасе
Под пут јој гвожђа
И ватроловке потурали

Ишли на ноге некима
За које се причало
Да тајну ватре знају

Засједе потковичасте
У ватроузицама ојачавали
Пуцали наспрам и насумице

Кропили је отровом ватре
До црвеног усија били
У зону високог ризика уводили

Невољницима пепео у очи сипали
Теретили надом у буђење ватре
Па они трком по нову енергију хтјели

А тамо лаж од ватре затицали
Да би клели ватру и ватрино мјесто
Иако све недоказиво је било
Мука на ватри
Ватра на мукама

ВАТРА ВАТРЕ

Пуши уз вјетар хучан
Док га не оставиш на биљегу
Или на другу страну
Не окренеш неку

Низ вјетар пусти
Ватрине душмане доказане
Нек одјезде на релу угарка
Из ког је исцијеђена
И задња ватроносна кап

Дувај у жицу ватришта
Док искристалише усијана нит
А онда жаром по лицу распали
Издајице обрукане и клете
Да задиме и нетрагом нестану
Сред збуњеног тога видокруга

Оно што остане суштина је ватре
Њеној истини вратити драж дана
У елементима њеним препознати себе

У истине њене растворити се

ПРАВИЛА ИГРЕ

Јавили су да ће доћи
И донијети ваљане вијести
Послати по птици макар

Напријед ће ићи ватропјевни глас
За њим попристизати трептаји сна
Са хоризонта се јавити привид дана

А ватра скривена у стварност
Неопажено ће ући у ноћ неуспавану
И све ће одједном бити у игри

Уто нека у сретање крену
Они те су на сва чуда спремни
И који се не дају збунити

А знају се чарима предати
Злочестивцу у колу играти
А он да им није коловођа

Тада нека таме заточници
По савјести својој пребирају
Ватра ће се у вјечно ушанчити

ВАТРА НОЋИ

Чувај се привида понуђених
Кад стану ватрене међе истицати
И знај што даљи глас
То виша вјера у гласоношу

А најопаснији онај
Са највише висине
Што допро је јав

Ватри у очима помрчине
Намиреном одлучношћу прићи
И при том сопствени уозбиљити сан

У прошамсајима над сном
Не налазити ничег необичног
Пред сваким гласом и пред сваком ватром
Застати и у свој се загледати лик

А кад почну дан од ноћи да одвајају
И стану усијане међе размицати
Тада ће све границе разума прећи
И ништа изван ватре неће останути

Удри у крајности гдје су најслабији
Не би ли им зубе отупио

У ВЛАСТИ ВАТРЕ

Кад се ватра
Уз стрмен запути
Тад и трка почне немилосна
Узвисину већу ко ће уграбити

Ко се виси највећег докопа
За симбол се узме ватрославни
Ватровитим биљезима срама
На виднијем мјестима жигоше
Оне те са врхова сатјера

Потом гласе околно шири
О свемоћи својој наднаравној
Ништавности свега осталог
И сан плете о путу вјечности

Нови пожар подножје кад начне
Жива ватра брдо заталаса
Обронцима згасну силесије
У недоба који спознадоше
Да та врста ватре у вјечност не може

Да врх никад празан није био

ОТВОРЕНА ВАТРА

Са дистанце давних покољења
Из одаја с малим прозорима
У пожуди поамна времена
У искуству давном уризничену
Пробудити уснулу ватру милосницу
Да блиста у прадављу ватролиска
Под којим стоје преживјели саборци
И усправни потомци ватре давнина

Ту је ватру могуће утишати
Ал никада нико угасио је није
Зрачи она из близа и са далека
Благодет њена тек се очекује
Кад поструји вјетар што носи
Од зла времена спасоносног лијека

На узвишеном пламену њеном
Потпалити само свијетле луче
Отворену ватру да би оставили
У обновљеним одајама изворника
Ушанчени старци чарима да се уче
А потомци својим путем да крену

ХАИКУ ВИДИК

ХАИКУ ВИДИК

На ограду
ослоњен старац -
испраћа пут.

*

Ђурђевдан свиће.
Цигани крај ватре
себи у гостима.

*

Црквена порта.
Прољећну кишу и не
опазе вјерници.

*

Родна колиба.
Језа мартовске ноћи
и преко љета.

*

На колијевци
дједовом руком прган
још стоји голуб.

*

Свакога јутра
мој орах дужу и дужу
сјенку простира.

Прошланак.
Под липом у цвату
отровне печурке.

*

Прољеће у башти -
на сјенку воћара
зијевају маказе.

*

Долом развигор -
и старо лишће
затрепери.

*

Киша и брашно -
на шеширу воденичара
прољећна погача.

*

На крају бразде
са погледом у небо
пуши се орач.

*

Човјек је овдје
свијао гнијездо -
сад ластавице.

*

Прољећни лахор.
Љубичице из букета
поскакаше у воду.

Густа трава -
рањена дивљака и
рогови срндаћа.

*

Прво јој прољеће
а надвисила ме -
непозната биљка.

*

Прољећни дан.
Ка гробљу носе блажен
осмијех мртваца.

*

Дјечак у крилу.
На кришци хљеба
намаз мјесечине.

*

Дрвени сплав.
Низ Тару отклиза
букет осмијеха.

*

Гледајући даље
низ Тару - потроших
хаику тренутке.

*

Од гробља гавран
гракћући облијеће
самотну кућу.

Јулска припека.
Од књиге у излогу
тек свитак.

*

Пред вече
брдо навали сјенку
на погурена леђа.

*

Пут од ријеке.
Мноштво сјенки
испријечило се.

*

Рибарев торбак
на огради објешен
опколиле мачке.

*

За јатом врана
у бразди подрхтава
сјенка страшила.

*

Голуб одлетје
на кров - сјенка
сврати у кућу.

*

Голуб и голубица -
између
смоквин лист.

Ливада
послије љетње кише -
свјетлост испарава.

*

У пољу вјетар
пред пластилицом
сијено сакупља.

*

Шумски пожар -
ватра планином прати
путање вјетра.

*

Млад мјесец -
до пола поједена
крушка на грани.

*

Јулска пржина.
У сопствену сјенку
коњ скрива главу.

*

Љетња припека.
Сам у хладу јасена
ког више нема.

*

Мрави у низу
преко моје успалости
направили пут.

Рањени борови.
Сад суза - сад крвава
капљица смоле.

*

Први сноп жита
хода и увесељава
жетелице.

*

Лист јавора
у хладу пронађе своју
увелу сјенку.

*

Опаде лист.
Његово мјесто
попуни звијезда.

*

Монахиња
метлом тјера јесен
око манастира.

*

Рашири крила
али не полетје никуд -
орао на стијени.

*

Сеоска кућа.
У вјетровитој ноћи -
пристижу сјенке.

Јесењи вјетар
земне остатке биља
носи у небо.

*

За борбеним
авионом одлетје
јесењи гавран.

*

Магла и дим
настављају заједно
пут уз планину.

*

Канта под стрехом.
Ускочи једна -
искоче двије капи.

*

Изађе бака
из ниске колибе -
и оста погурена.

*

Врховима грана
врба нешто тражи
у мутној води.

*

Јесења магла,
лисица, бор, ја, и -
два гаврана.

Кичица не стиже
да прати мијене
пејзажа у јесен.

*

Зов са ријеке.
У маглу залутала
одазивају се брда.

*

Огрубила кожа
у јесењој магли -
живи опанци.

*

Јесења магла
путем којим је увече
долазио отац.

*

Голим гранама
јасен тјера с крова
лименог пијетла.

*

Након олује -
на рубу парка чича
туче шешир.

*

На стрехи
и на брцима
леденице.

Каменолом -
под снијегом
нови облици.

*

Док купи брашно
чекетало скакуће
његовом сјенком.

*

Сјенка млинарева
воденичким каменом
поиграва.

*

Пуши се кашун -
што више брашна мање
таме у воденици.

*

Накомила
чинију кукуруза -
Мјесец у крилу.

*

Површица -
ледена стопа ни на небу
ни на земљи.

*

Остаци ватре
коњска потковица и сохе -
крај извора.

Црна мачка
на зимском јутру
побијељела.

*

Отјера стадо
па лиже леденице -
коњ на солилу.

*

Тарско ждријело.
Корак - два иза стијене
и већ прољеће.

*

Бршљан
једина покривка
за уздрхтао граб.

*

Последња четврт
бакине јабуке -
на равне части.

*

Бакина сјенка
у прочељу - крај
дједовог портрета.

*

Умро домаћин.
Завија пас на нејасне
крике из шуме.

На зубатом сунцу
из снијежног бријега
ниче колиба.

*

Колиба у планини.
Снијегом се
врата затварају.

*

Кликтај орла
у сјеверном вјетру
јеже се јеле.

*

Ни трага у
снијегу. Сав живот
негдје је између.

*

Ракијски казан.
Весело друштво испија
сњеговиту ноћ.

*

Мјесец огледало
Сунцу и Ђевојци -
у зимској ноћи.

*

Зимски пејзаж
планине Златибор -
а воз у тунел.

Празнина
са прозора уцерице
посматра Тару.

*

Канат по канат
на старинској кући
отвара јутро.

*

Кад приђе му
човјек - коњ се на двије
ноге усправи.

*

Надвратник,
у вратима куће -
никога више.

*

Кућа на самку.
Наспрам прозора очева
самотна слика.

*

Над сувим бором
облак се врти у круг
до несвјестице.

*

Свој лик бришем
са очева споменика -
рука убрзава.

Суве гранчице
у бакином наручју -
пут низ планину.

*

Маховина -
пролазнике и пут мотре
исконске браде.

*

Нови живот бора
на истој стијени -
сад скулптура.

*

Ослоњен на Ујач -
Мјесец на истоку
сунце замијени.

*

Врхом планине
у мјесечини крај пута
зане силуете.

*

Хитре звијезде
прате Мјесец кроз облаке
сватови Мјесечеви.

*

Комшије
на ратној нози -
на огради мачке.

Цијеле ноћи
у болничком кругу
завија пас.

*

Звјездана ноћ.
Пукотина на небу
са млажњаком.

*

У парку бисте.
Напуштени мравињак
у истом реду.

*

Пушке и јеле
над главама војника -
ноћ крај ватре.

*

Сјенке са прозора
нит зову нити тјерају -
у даљини лавез.

*

Даждевњак
крај извора у лишћу -
пут у праисторију.

*

Вјетар затвори
а сама се отварају врата
усамљене куће.

СЈЕНЧАРЕЊА

Мартовско вече
Буди се из дремежа
сјенка јасна.

*

Моја сјенка
и сув јаворов листић
некако личе.

*

Сјенка јабуке
већ стигла до прозора -
а она још спава.

*

Још кад би могла
нас са собом да води
сјенка тог бора.

*

У поноћ
сјенка од синоћ се
врати на своје.

ОДГОНЕТАЊЕ СМИСЛА ЖИВОТА

Песнички, стваралачки пут Зорана Раонића дуг је две деценије. Најновија књига чији је наслов „Око пјесме“ је избор који је сачинио песник из претходно објављених књига, као и од песама објављених у периодици, а један добар део су сасвим нове песме. Реч је о књизи у којој се на песнички начин потврђује да смо судбином везани за борилиште, за живот с којим се вазда блатимо и братимо. На песнику је да се бави, онолико колико му то дозвољава чојство и јунаштво, одгонетањем ватре и руже људскога живота, што управо и чини песник Зоран Раонић. Књига као целина потврђује да се и песнички тешко може проговорити о закучастим и најсуштаственијим људским врлинама и слабостима, о свету у коме живимо и какав он јесте, али и какав би требало да буде. Реч је о свету сталне пролазности у коме се преламају многе ишчашене људске судбине и у коме је много отворених кружница и безбр-ојних почетака и крајева, буђења и успављивања, привида и неспокоја. У таквом свету човек осећа ка-ко му под кожом кључају животна врела, али и како га постепено ломе мехови гнева и неразума, па му се чини да је живот обична варка, покаткад и чудови-ште „саткано од јаве и сна“ са много различитих узр-ока и још различитијих последица.

Књига овде изабраних песама јасно показује да је кривудава линија пута којим се кретао песник Зоран Раонић. Он се дотицао многих тема и мотива. Његова поезија је својеврсно унутрашње путовање између спирала и параболоа. Ипак, може се рећи да је

најдоминантнија тема - смисао ватре и судбина човека. Човек је од рођења предодређен да путује по врлетним покрајинама у трагању за искуством и увек с надом да у себи и у људима око себе мора да препозна оно што је људско и што је изнад смисла приземног битисања. Осећамо у сваком циклусу ове књиге да се песник грчевито уздиже над пепелом писања и пролазности. Он отворено проговара о себи и другима, о свету и детињству, о смрти и судбини, о прошлости и садашњости, о понорима и пукотинама, о будној мржњи, о нади и незнању. У његовој поезији посредно је присутан страх од онога што је магловито и што може донети будућност, те у том смислу полемиче са стварношћу препознајући у њој егзистенцијалне људске немире, погрешна стремљења и многа раскршћа са кривим ознакама. Из циклуса у циклус његова реч је осмишљенија, песнички текст је смисаоно дубљи, а читаоцима се нуди отворена сцена као могућност да разложе сопствена животна искуства, да препознају лик свог двојника у огледалу и да себи поставе питање да ли су сами пред собом странци који се међусобно не разумеју. Песник опомиње човека да је нужно да покуша да прекорачи простор случаја и заборавља, да надмудри судбину и да јој не дозволи да га неповратно одвуче на дно провалије. За песника је искорачење из равнодушности исто што и препознавање људског лика. У корену вида је светлост, а у корену живота је ватра, а човек не сме да дозволи двојнику који се скрива у његовој подсвести да га баца о хриди као поцепану крпу и да у њему гаси жеравицу трпајући је пре времена под земљу.

Песник Зоран Раонић је на домаћем огњишту препознао изгубљену и завађену браћу, суочио се са онима који су осамљени и отуђени као и са онима који су гладни и сити. Осетио је овај песник да је самоћа синоним за страх и да су стални пратиоци смрти. Ипак, овај песник верује да се човек може откинути из топлних руку и да може закорачити у свет где га чекају они који су жељни руковања и човечности. У бити ове поезије је хуманизам живљења. Песник је свестан онога о чему је Његош певао у „Горском вијенцу“, тј. свестан је да људско тело често стење под теретом душевним, али да се тешко могу дефинисати ти тренуци у којима би човек да побегне из своје коже, јер не може ни ока да склопи и свитања су му горка, несагледан је и чини му се да је бор коме су олује скршиле гране па је сам и заривен у бесконачност простора, разапет и расут, неспособан и немоћан да се супротстави силама које га ломе и преламају. Раонић указује јасно и недвосмислено на зло које је одвајкада присутно у свету, на зло које је људима најчешће непознаница која их спутава у стожерним узлетима, које их дезинтегрише и заводи на погрешне путеве свим својим карикама лукавства.

У поезији Зорана Раонића нема мудрог разочарења. Стиче се утисак да песник, без обзира што песник никада не ствара попут научника, полази од животних чињеница. Раонић не пише стражиловску поезију. Он је ближи Васку Попи, посебно када је реч о семантичком слоју његове поезије. Овај песник понекад лиризира, али се никада не либи да у ткиво песме утка мисаоност као пандан лиричности. Песник инсистира на ономе што је људско у људима и што је неспо-

живо са хаосом у свету. Говорећи отворено о злу, песник свесно чини помак ка могућности да се боље сагледа оно што је добро. Провлачи се, посредно, у поезији Зорана Раонића мишљење да се хаос у свету не престано понавља и да су метежи нешто што је уобичајено, али да никада нису трајни, јер свет се увек, изнова, хераклитовски, рађа и уређује. Живот људски је подједнако земаљска и небеска здела, а земља за коју је човек антејски везан је стварност а не сан из случајних летњиковаца маште. Земља је све оно у шта се човек куне и у шта верује, она је ломљење свих плотова, али земља је и својеврсно исписивање тајних летака свим нашим прецима које треба пробудити и побунити да би нама живима који се гложимо, поручили да смо превршили сваку меру и да смо заборавили да слободу и људско достојанство ваља бранити свим житним амбарима и снагом разума. Овом књигом изабраних песама Зоран Раонић предочава многа актуелна суочавања између добра и зла, између разума и мржње. Песник нема разлога да заћути, јер он је свестан да се живи у времену кад се буди гневни глас предака који опомиње да је злокобно грактање гавранова црних и да срце не треба наоружати мачем већ љубављу. То је онај оптимизам који је присутан у овој поезији као вера у лепо и у човека.

Пред нама је књига виспреног, зрелог, плодотворног и интуитивног песника. Песме овог песника, посебно њихова рефлексивност, доимају се лако и остају у нама као снажно и непоновољиво сећање доживљеног.

Славољуб Обрадовић

БИОГРАФСКА БИЉЕШКА

Зоран Раонић је рођен 19. марта 1956. године у Ђурђевића Тари, недалеко од Моста и Манастира светог Аранђела Михаила, у Кањону Таре, подно Пирлитора према Дурмитору код Жабљака. Живи и ради у Пљевљима. Пише поезију, прозу, сатиру, а бави се и сакупљањем народних умотворина. Аутор је осам збирки поезије: „Вилино коло“ (МРЗ Пљевља, 1995); „Четири мијене“ (хаику, МРЗ Пљевља, 1996); „Диоба ватре“ (МРЗ Пљевља, 1997); „Други круг ватре“ (Народна књига; Београд, 1998); „Мјесец у крилу“ (хаику, Свитак, Пожега, 2000), „Иза бране“ (Обод, Цетиње, 2001), „Око пјесме“ (Свитак, Пожега - Далма, Пљевља, 2007, прво издање) и „Неко доба“ (Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“, Ваљево, 2009). Објавио је и књигу кратких прича „Бехар у змијарнику“, (Алма, Београд, 2009). Књига прозних радова „Зборник из Тарановине“ - припремљена је за штампу.

Раонић је заступљен у неколико заједничких књига, у више зборника, избора и панорама, а радови су му уврштени и у двадесетак антологија, међу којима су посебно значајне антологије свјетске хаику поезије објављене на француском, енглеском и грчком језику. Поезија му је превођена на енглески, њемачки, грчки, македонски и бугарски језик, а хаику и на још десетак свјетских језика. За поезију је освојио неколико награда и похвала, на разн-

им конкурсима, међу признањима за хаику поезију издвајају се три међународног карактера, међу којима је и „Златна струна“ на Међународном фестивалу поезије Смедеревска песничка јесен, 2007. године, као и награда „Стеван Средојевић-Полимски“ на манифестацији „На пола пута“, Београд-Пријеполје такође 2007, а добитник је и признања за идиличну поезију часописа Yellow Moon, на Новом Зеланду. Међу признањима за хаику поезију треба издвојити награду за хаику циклус (низ) на чувеном међународном фестивалу хаику поезије у Оцацима, 2007. године, као и неколико награда међународног значаја од којих је и награда за хаику године часописа „Ко“ у Јапану. Добитник је друге награде часописа „Акт“ за најкраћу причу, треће награде „Милутин Ускоковић“ за приповјетку, а за сатиричну причу му је припала награда „Кочићево сатирично перо“.

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР

Жарко Ђуровић:

„У кључу модерне исповједности“ 7

ИСХОДИШТА

Неко доба 15

Небатлија 16

Како је грађен Мост 17

Како зауставити ждрале 18

Скаменик 19

Танак дебео лед 21

Вукодерник 23

Има и таквих 24

Уплитање у послове врача 25

Онима што живе међу змијама 26

Лов ловила у тишини зора 27

Употреба тајне 28

Знаци 29

Једна мијена 31

Поријекло црнине 32

На трагу блата 33

Нешто попут 34

Зијева 35

Сагоријевање сна 36

Сова или ћук 37

На трагу чаролије 38

Гласови над одром 39

Свјетови 40

Искуство, опрез 41

Вјеридба 42

Старачка рука 43
Ево рука 44
Срећа 46

БОРОВИНА

Балкан 51
Анестезија 52
Догађај у зору 53
Оштар угао 54
24 часа у животу једне лобање 55
Урбана слика 56
Отровница 58
Дајмо кривца 60
У разбоју ноћи 61
Изазов воде 62
Чиниоци ноћи 63
Срновита сновина 64
Ноћивала 65
Јутарњи цвијет 66

ВИСОКИ ВИДИК

Војводе Момчила град 69
Брадва Владимира Руса 70
Недодери и недодери 72
Разграђевинске сезоне 73
Кључ траве 74
Ујам 76
Живот у димовима 77
Ђедова прича 78
Добри ловац 79
Мост на Тари 80
Рајетник 81
Провидна јутра 82

Загледаност 83
Једињење 84
На раскршћу Луденбурга 85
Захвалница 86
Задња пошта 87
Но коме је суђено 88
Ивер 89
Милена Вуколина прича 90
Крик и вријес 91

УТОЧИШТА

Кућа на гувну 95
Воденица 96
Дурмитор 97
Литица 98
Облутак Гарин 100
Тара 102
Трифтарари, сплавари, Тарани 103
Трифтарска туга 107
Тарановина 109
Мазија Мазије 111
Мазија 113
Извор Мост 114
Неимари Моста 116
Вранац 117
Како је опстао бор 119
Борова јава 120
Бор 121
Клека 122

ОДРЕДИШТА

Бранко, знаш ли ко су 125
Ненадни сусрет 126

Тада 127
Тај и Нетај 129
Диоба Жалшића 130
Затечено стање 133
На ивици 134
Леденица и повод 135
Форсирање ријеке 136
Предаја 137
Ноћне страже 138
Сјенке са размеђа 139
Визија 140
Пластична обрада поданика 141
Брацка браћа 142
Камен куће 143
Земне и небеске ливаде 144
Моћ приче 145
Позиције 146
Удварање 147
Мост 148
Каравани су заустављени 149
У круни родослова 150
Свијећа 151
Тапкање у мјесту 152
Уз прве пијевце 153

СЈЕНЧЕЊА

Поново 157
Наша посла 158
На диоби 159
Упокој 160
Призив сјенке 162
Ако 163
Свако 164
Истина 165

Нова година 166
Животни сан 167

ВАТРА НЕШТО НОСИ

Пријатељство ватре 171
Препорука 172
Кључ тајне ватре 173
Ловна сезона 174
Геометрија ватре 175
Још неке особине ватре 177
Интима ватрених наговјештаја 178
Визија ватре 179
Кад дођу да позајме ватре 180
Диоба огњишта 181
Жива ватра 182
Гласоноше ватре 183
Завјет 184
Легализација ватре 185
Обнова ватре 186
Између двије ватре 187
Ватра на мукама 188
Ватра ватре 190
Правила игре 191
Ватра ноћи 192
У власти ватре 193
Отворена ватра 194

ХАИКУ ВИДИК 197 -210
Сјенчарења 211

ПОГОВОР

Славољуб Обрадовић:
„Одгонетање смисла живота“ 213

БИОГРАФСКА БИЉЕШКА 217

Зоран Раонић
ОКО ПЈЕСМЕ
(пјесме)

Уредник
Драго Бојовић

Рецензенти
Жарко Ђуровић, академик
Проф. др Славољуб Обрадовић

Ликовно решење корица
Милан Раонић

Издавачи
Књижевни клуб „Далма“, Пљевља
и
Издавачка радионица „Свитаџ“, Пожега

За издаваче
Миленко Јовић
Миљан Деспотовић

Компјутерска припрема
Књижевне новине „СВИТАџ“, Пожега
e-mail: svitak@eunet.rs

Штампа
Штампарија „Графикон“, Пријепоље

Тираж
300 примјерака
Издање **друго** (допуњено)

2011.

CIP - Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

821.163.4-1

РАОНИЋ, Зоран

Око пјесме / Зоран Раонић. - Пљевља :
Књижевни клуб „Далма“ ; Пожега : Издавачка
радионица „Свитак“, 2010 (Пријепоље : Графикон). -
220 стр. : слика аутора ; 21 cm

Тираж 300. - У кључу модерне исповједности /
Жарко Ђуровић : стр. 7-12. - Одгонетање смисла
живота / Славољуб Обрадовић : стр. 207-210. -
Биљешка о писцу : стр. 211-212.

ISBN 978-86-82039-10-9

COBISS.CG-ID 11597840

ОКО ПЈЕСМЕ

У кратком року ево и другог издања поетске збирке „Око пјесме“. Прво издање је објављено 2007. године код истих издавача.

За друго издање па још и проширено (допуњено) има више разлога. Сав тираж првог издања је у кратком року „отишао“ у руке читалаца и љубитеља књиге. Књига је имала одјек код критике и код читалачке публике и тражња за овом вредном књигом и даље је велика. За илустрацију цитираћемо овде део једног писма упућеног издавачу „Свитак“:

„Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ из Београда обраћа Вам се са молбом да јој за потребе међународне размене публикација, уколико постоји могућност, бесплатно доставите два примерка Вашег издања „Око пјесме“ Зорана Раонића...

...Ваше издање поручиле Националне библиотеке и Париза и Лондона...”

Осим тога, аутор ове књиге је одмах по објављивању првог издања почастован „Златном струном“ Смедеревске песничке јесени, за песму „Неко доба, док је за песму „Поново“ добио признање имена Стеван Средојевевић Полимски. Такође му је на знаменитом међународном фестивалу хаику поезије у Оџацима припала награда за хаику низ (циклус) „Сјенчарења“. Награђене песме ушле су као допуна (проширење) првом издању књиге. А све је то и леп разлог за објављивање овог новог издања једне вредне књиге.

Све су то леви разлози за објављивање овог новог и допуњеног издања једне иначе вредне књиге.

Миљан Десћковић

